

HVORDAN BEVARER VI DET GODE LIV PÅ LANDET, OG HVORDAN KAN MEDIERNE VÆRE MED TIL AT UNDERSTØTTE DET?

Et projekt af Peter Kryger
Fellow ved Constructive Institute 2025/2026

CONSTRUCTIVE
INSTITUTE

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4
1.1 Problemformulering	4
1.2 Metode	4
2. The Rural Exodus og de politiske konsekvenser	6
2.1 Landdistrikterne affolkes	6
2.2 Kommunalreformen effektiviserede og centraliserede	6
2.3 Boligprisernes skævvridning	7
2.4 Ulighed i boligpriser giver højrefløjen fremgang.....	8
2.5 Økonomisk ulighed kan føre til polarisering og demokratisk erosion.....	8
2.6 Landlig bevidsthed og en ny politisk skillelinje.....	9
2.7 Det gule Danmark	9
2.8 Vælgerne drager mod højre, når servicen forringes	10
3. Falsters Hjerne, en landsbyklynge mod skolelukning	11
3.1 Truet af skolelukning	11
3.2 Lokalpolitikere sikrer deres egne skoler.....	12
3.3 Landsbyklyngen dannes.....	12
3.4 Landdistrikternes Lykkeparadoks.....	13
3.5 Naturen hjælper på velvære og trivsel.....	14
3.6 Huspriserne holder stand i Falsters Hjerne.....	14
3.7 Landsbyer står stærkere, når de går sammen	15
3.8 Landdistriktsprisen til Falsters Hjerne	16
3.9 De vigtige lokalråd.....	17
4. Tuse Næs, frivillighed og fællesskaber.....	18
4.1 Huset på Næsset	18
4.2 Det grønne bofællesskab, Fællesmark	19
4.3 Åbenhed førte til lokal opbakning	20
4.4 Flere unge ønsker sig på landet.....	21
4.5 Holbæks grønne lunge.....	21
4.6 Frivillighed gavner livskvaliteten.....	22
4.7 Kirken og Huset på Næsset danner bro mellem mennesker	23
4.8 Affektiv polarisering i USA.....	24
4.9 Holbækmodellen og Fælles-skaberne.....	25
5. Lokaljournalistikkens rolle	27

5.1 Når nyhederne mangler.....	27
5.2 Lokal- og regionalmedier bløder læsere, omsætning og annoncer.....	27
5.3 Lokalredaktioner og journalister forsvinder.....	28
5.4 Fare for nyhedsørkener.....	28
5.5 Tilstanden i Colorado.....	29
5.6 Tilstanden i hele USA.....	30
5.7 Tilstanden i Danmark.....	30
5.8 Nyhedsmedierne mangler også 50 år senere.....	31
5.9 SoMe kan ikke erstatte lokalmedier.....	31
5.10 Brug for ny journalistik.....	32
5.11 Den journalistiske forbindelse.....	33
5.12 New York Times havde glemt deres læsere.....	33
5.13 Læsere hjælper med at afsløre Trump.....	34
5.14 Brugerne bestemmer hvilke historier, der skal fortælles.....	34
5.15 Medlemmer frem for læsere.....	35
5.16 Kommercielle datapunkter er ikke dialog.....	36
5.17 Tre spor for fremtiden.....	36
6. Midtjyllands Avis og KunMors	37
6.1 Midtjyllands Avis involverer læserne.....	37
6.2 Fjernvarme til Vinderslev.....	38
6.3 Redaktionsmøder med læserne.....	39
6.4 Konstruktiv journalistik i hele Midtjyllands Avis.....	40
6.5 Dit Kjellerup.....	41
6.6 KunMors.....	41
7. Sammenfatning.....	43
7.1 Svaghed.....	44
7.2 Muligheder for at arbejde journalistisk videre med landdistriktsproblematikken.....	44
Litteraturliste.....	45

1. Indledning

Som journalist på TV2 Øst kørte jeg for godt 20 år siden mod det sydvestlige Lolland, hvor naturen er stor, men troen på udvikling lille. Det var forud for kommunalreformen i 2007 og Rudbjerg, dengang Danmarks mindste kommune med sine 3.000 indbyggere, skulle sammenlægges med seks andre til Lolland Kommune. Der var meget at være spændt på, men særligt skolerne fremhævede borgmesteren som noget særligt og velfungerende i kommunen.

I dag er der ikke længere nogen folkeskole i den tidligere Rudbjerg kommune. Vestenskov skole lukkede i 2010 og Dannelunde skole i 2020. Faldende børnetal og fraflytning kan være en del af forklaringen, men udviklingen er tankevækkende.

De seneste år er interessen for geografisk ulighed og land/by-skillevinjer vokset i politisk forskning. Alligevel fylder spørgsmålet forbavsende lidt centralpolitisk. Det gælder selvom udviklingen udfordrer sammenhængskraften og har tydelige demokratiske konsekvenser.

Begreber som 'Den Rådne Banan' og 'udkantsdanmark' dækker over områder, hvor den offentlige service forsvinder, unge flytter væk, og en større del af befolkningen er ældre, sygere og kortere uddannet. Udviklingen handler ikke kun om økonomi, men også om følelsen af at være hægtet af og overset af magthaverne i de store byer. Den følelse beskriver den amerikanske forsker Katherine Cramer som landlig bevidsthed.

Men der findes også en anden fortælling om livet på landet. Hvordan forklarer man for eksempel paradokset, at mennesker i landdistrikterne i den vestlige verden føler større tilfredshed ved livet end dem, som bor i byerne, når flyttemønstret peger den modsatte vej?

Som journalist i et landdistriktsområde interesserer jeg mig i stigende grad for problematikken og undersøger med denne rapport, hvordan tilbagegang, fællesskab og lokaljournalistik hænger sammen ved at stille følgende spørgsmål:

1.1 Problemformulering

Hvordan sikrer man rammerne for fællesskab, livskvalitet og sammenhængskraft i landdistrikter, når de udfordres af urbanisering og tilbagegang? Og hvordan kan lokaljournalistik understøtte en positiv udvikling i de områder, når medierne samtidig selv er økonomisk pressede?

1.2 Metode

Rapporten indledes med en teoretisk del om urbanisering, centralisering og de politiske og demokratiske problemer, der følger med.

Dernæst besøger jeg steder og mennesker, som forsøger at vende udviklingen. Her kobles de praktiske erfaringer undervejs med relevant forskning.

Første stop er et lokalsamfund på Østfalster, hvor 11 små landsbyer gik sammen for at redde den lokale skole, der var truet efter kommunalreformen. De undgik ikke alene skolelukningen, men fandt også et fællesskab, der siden har været med til at vende udviklingen.

Derefter går turen til Tuse Næs, hvor kommunalreformen blev et afsæt for udvikling, fordi Holbæk Kommune greb processen anderledes an end mange andre kommuner. 'Holbæk-modellen' gav rygstød til et blomstrende fællesskab og projekter, som nu betyder, at 27 grønne boliger og nye børn til den lokale folkeskole er på vej.

I afsnittet om lokaljournalistikkens rolle beskriver jeg, hvorfor lokalmedier er vigtige, og hvorfor de samtidig er pressede. Abonnenter og annoncer forsvinder, journalister fyres, og lokalredaktioner lukker. Nyhedsørkener er en demokratisk trussel, men der findes også håb.

I Kjellerup bruger en lokalredaktør konstruktiv journalistik til at minde politikerne i Silkeborg om kommunens yderområder, og på Mors har et hyperlokalt medie fundet en bæredygtig forretningsmodel, hvor alle andre gav op.

Rapporten bygger på interviews med frivillige, journalister og forskere samt artikler, rapporter og bøger. Teoretisk trækker den især på forskning i geografisk ulighed, land/by-skillelinjen og vælgeradfærd.

I konklusionen samler jeg op og giver forslag til, hvordan medier og journalister kan dække land/by-problematikken bedre og mere nuanceret til gavn for vores demokrati og sammenhængskraft.

God læselyst
Peter Kryger, juni 2026

2. The Rural Exodus og de politiske konsekvenser

2.1 Landdistrikterne affolkes

Før i tiden var landsbyerne knyttet til landbrugets daglige liv, men i dag fungerer de ofte som bosætningsområder for pendlere, hvilket svækker det lokale hverdagsliv. Udviklingen er ikke ny, men den er blevet tydeligere. Ud over flytningen fra yderkommunerne mod de største byer sker der også en 'dobbelt urbanisering', altså en intern centralisering i de enkelte kommuner, hvor borgere flytter fra landsbyer til områdets centerbyer.

Befolkningen i landdistrikterne bliver også ældre, og der fødes færre børn. Hertil kommer, at især unge i 20'erne forlader områderne for uddannelse og arbejde, og da særligt kvinderne flytter, har nogle yderområder kun omkring en tredjedel kvinder tilbage i aldersgruppen.

Når børnetallet falder, svækkes grundlaget for skoler, fritidstilbud og foreningsliv. Det kan udløse en negativ spiral, for selvom Danmark har en generel politisk ambition om lige adgang til offentlig service, er den svær at opretholde i landdistrikterne, når befolkning, arbejdspladser og kapital i stigende grad samles i de store byer.

Landdistrikternes problemer handler altså ikke kun om fraflytning, men om en bredere social, økonomisk og demografisk omstilling, der udfordrer hverdagsliv, fællesskab og den lokale udvikling (Laursen et al., 2015).

2.2 Kommunalreformen effektiviserede og centraliserede

I 2007 blev 14 amter til 5 regioner og 271 kommuner sammenlagt til 98. Indbyggertallet i kommunerne steg til gennemsnitligt cirka 55.000 indbyggere, mens antallet af politikere i kommunalbestyrelserne faldt fra omkring 4.600 til cirka 2.500.

Reformen skabte altså større kommuner og færre lokalpolitikere, hvilket gjorde afstanden mellem beslutningstagere og de små lokalsamfund større (Thuesen et al., 2022, 6).

Et af formålene med kommunalreformen var at opnå servicemæssige og økonomiske stordriftsfordele, men der fandt også en politisk centralisering sted, og mange lokalområder har siden oplevet nedgang i den kommunale service.

En del af udviklingen skyldes demografi og færre børn (Ibid., 79), men i en undersøgelse fra 2022 svarer kun 16 procent af lokalråd og beboerforeninger, at de ikke har oplevet serviceforringelser siden kommunalreformen.

Til gengæld oplever 46 procent af foreningerne dårligere offentlig transport, mens godt 20 procent har mistet biblioteket. Rådhus, børnehaver, ungdomsklubben, ældrecenter og plejehjem er også nedlagt, mens hver fjerde forening fortæller, at de har mistet skolen, som er den måske vigtigste offentlige institution for at opretholde et attraktivt lokalsamfund (Ibid., 80-82).

Mødestederne i landdistrikterne er mere end blot praktiske servicefunktioner. Stederne er også ramme om det sociale liv i landdistrikterne, hvor der opstår relationer, tilknytning og tillid, og de er derfor afgørende for, om folk bliver boende eller får lyst til at flytte til. Når mødesteder lukker eller samles andre steder, svækkes altså ikke kun den praktiske service, men også betingelserne for selve fællesskabet i landsbyen (Laursen et al., 2015).

2.3 Boligprisernes skævvridning

Mens landdistrikter mister service og mødesteder, har byerne lettere ved at fastholde funktioner på grund af tilflytning og størrelse. Samtidig vokser forskellen i boligformuer mellem by og land.

Liberaliseringen af realkreditområdet fra starten af 1990'erne gjorde boligen til et stærkere investeringsobjekt. Mulighed for at omlægge lån og nye lånetyper med kort rente eller uden afdrag (Noe et al., 2020, 7) stimulerede den økonomiske vækst, men skabte også en markant kapitaloverførsel fra land til by (Ibid., 117-118).

Frem til 1993 fulgtes boligpriserne nogenlunde ad i hele landet. Derefter steg priserne kraftigt især i storbyerne, mens landdistrikterne sakkede bagud. Finanskrisen forstærkede forskellen, fordi de dyreste områder kom sig først efter krisen (Ibid., 9).

Samtidig er der en skæv fordeling i realkreditlånene. Den sjettedel af sognene med de dyreste boliger får en uforholdsmæssig stor del af lånene og de mest attraktive låneformer, mens købere i de billigste landdistrikter bliver mødt med hårdere krav. Dermed bliver det sværere at købe, sælge og investere i områder, der i forvejen er pressede. Nogle steder kan ejendomme slet ikke belånes, trods købere med sund økonomi (Ibid., 22-24).

Det betyder, at boligmarkedet i vækstområderne bliver samfundsøkonomisk vigtigt at beskytte i krisetider, hvorimod det er uden samfundsøkonomisk betydning i udkantssområderne (Ibid., 18).

Endelig peger rapporten på, at fraflytning, serviceforringelser og finansialiseringens skævvridning af boligmarkedet er selvforstærkende. Derfor hjælper det ikke med enkelttiltag som udflytning af statslige arbejdspladser, nedrivning af tomme boliger eller lånegarantier (Ibid., 23 og 118). Skal udviklingen ændres i landdistrikterne, må boligens betydning som indkomstgenerator dæmpes (Ibid., 8).

Egon Noe, som står bag rapporten, er leder af Center for landdistriktsforskning på Syddansk Universitet. Instituttet ligger i Esbjerg, og da Egon Noe i 2016 fik jobbet og flyttede mod byen, blev han selv ramt af problemet.

Sammen med sin hustru ville han gerne bo på Fanø en kort færgetur fra Esbjerg, men de lokale bankfilialer var modvillige til at tilbyde lån, hvis de skulle bygge dér. Flyttede de i stedet til Hjerting, som er Esbjergs svar på Strandvejen, kunne de til gengæld få lov til at låne dobbelte så meget at bygge for. Forskellen skyldtes ikke deres personlige økonomi, men alene bankens vurdering af områdets fremtidige værdi.

På den måde bestemmer systemet indirekte, hvor mennesker kan bo, fortæller Egon Noe, der sammen med sin hustru endte med at bosætte sig på Fanø, men som han formulerer det med et skævt smil, skete det "på bekostning af vores børns arv" (Noe, 2026).

Eksemplet er et godt billede på den negative spiral, landdistrikterne fanges i: Når områder vurderes lavere, investeres der mindre, og så bliver det sværere at tiltrække ressourcestærke familier. Dermed samles bestemte befolkningsgrupper bestemte steder, og den sociale blanding i landsbyer og landdistrikter forsvinder gradvist.

Egon Noe kalder udviklingen en "økonomisk segregeringsmaskine", hvor kapital trækkes fra periferi mod center, og medvirker til at lokale ressourcer forsvinder. Hvis boligpolitikken ikke ændres, frygter han, at følelsen af at være forbigået får politiske konsekvenser, som man ser det med Trump, Brexit og De Gule Veste, og han peger på en beskatning af værdistigning på ejendomme (Ibid.).

2.4 Ulighed i boligpriser giver højrefløjen fremgang

Et studie fra 2022 giver Egon Noe ret. Skævheden i boligpriser har netop de politiske konsekvenser, at vælgerne vandrer mod den yderste højrefløj. Når boligpriserne i et dansk område stiger med 10.000 kr. pr. kvadratmeter, falder støtten til Dansk Folkeparti med cirka tre procentpoint. Forskerne ser også på forskellen mellem de 10 procent områder med højest vækst (boom-områder) i forhold til de steder med 10 procent laveste vækst (efterladte områder). I de efterladte områder faldt de reelle boligpriser med 15 procent fra 1998 til 2015, mens de steg med 100 procent i boom-områderne.

Mønstret genfindes i de øvrige nordiske lande, særligt Sverige og Finland, hvor der er en tydelig negativ sammenhæng mellem lavere boligpriser og højere støtte til henholdsvis Sverigedemokraterna og Sannfinländarna. Effekten er svagere i Norge, hvor Fremskrittspartiet har siddet i regering og dermed er blevet en del af det politiske establishment.

For de fleste mennesker er boligen det største økonomiske aktiv, så når prisen falder, føler husejere sig fattigere og mister tilliden til det politiske system. Samtidig føler folk sig låst og har ikke råd til at sælge og flytte efter muligheder i de dyre områder. Det øger frustrationen over den geografiske ulighed.

Hvis man for eksempel købte et hus i det centrale København i 1998, kunne det sælges i 2015 med en gevinst på cirka 3 millioner kroner. En tilsvarende husejer i Næstved ville i samme periode kun have tjent cirka 18.000 kroner. Det er den enorme forskel i formueudvikling, der ifølge forskerne gøder jorden for populismen (Ansell et al., 2022).

2.5 Økonomisk ulighed kan føre til polarisering og demokratisk erosion

Et studie fra 2025 kobler økonomisk ulighed med demokratisk tilbagegang og viser en sammenhæng også i gamle vestlige demokratier. 'Democratic backsliding' eller demokratisk erosion er sket i 24 lande siden årtusindskiftet, hvor demokratisk valgte ledere i for eksempel Mexico, USA og Sydafrika

sætter spørgsmålstejn ved de demokratiske institutioner og tilegner sig selv mere magt. De udnytter, at de grupper i samfundet, som ikke oplever økonomisk fremgang, lettere kan mobiliseres mod eliter. Derfor bliver den geografiske skævhed i boligformuer også et demokratisk spørgsmål (Rau og Stokes, 2025).

2.6 Landlig bevidsthed og en ny politisk skillelinje

Tilbagegang i offentlig service og følelsen af at være hægtet af øger fremgangen til den yderste populistiske højrefløj. Samtidig er skillelinjen mellem land og by opstået som en hel ny politisk skillelinje. Med sit studie i USA viser Kathrine Cramer i 2016, at vælgere på landet kan finde på at stemme imod egne interesser i frustration over eliten, og hun introducerer, 'landlig bevidsthed', som et helt nyt begreb.

Kathrine Cramer fulgte gennem flere år 39 små, uformelle grupper i Wisconsin, der mødtes i fritiden over sytøj eller en kop kaffe. Altså steder hvor dagligdagssnakken går, og hun viser, hvordan folk på landet føler, at de ikke får tildelt deres fortjente andel af serviceydelser og ressourcer, men i stedet overses og latterliggøres af magteliten i de store byer.

Kathrine Cramer introducerer begrebet 'landlig bevidsthed' og viser, hvordan mange vælgere på landet fortolker politik gennem en følelse af stedbunden identitet, økonomisk uretfærdighed og kulturel afstand til byerne. Det forklarer, hvorfor nogle vælgere ligefrem støtter politikere, der ikke gavner deres lokalsamfund, så længe de anerkender deres vrede mod systemet (Cramer, 2016).

2.7 Det gule Danmark

Ved valget i 2015 gik der rystelser igennem det politiske Danmark, som fik forskere og politiske eksperter til at spærre øjnene op. Dansk Folkeparti fik 21,1 procent af stemmerne og stod særligt stærkt i landdistrikterne. Det blev tolket som et oprør fra udkanten. Den landlige bevidsthed var kommet til Danmark, og 'Den danske valgundersøgelse' blev udvidet med fire nye spørgsmål inspireret af Kathrine Cramers forskning (Hansen & Stubager, 2024).

Ved det efterfølgende valg i 2019 kunne man derfor identificere en dansk gruppe vælgere med landlig bevidsthed, typisk ældre mænd med kort uddannelse og bosat uden for de største byer. Men først ved valget i 2022 formåede Danmarksdemokraterne at mobilisere denne utilfredshed. Med sin torden mod "de københavnske saloner" overhalede Inger Støjberg og hendes nystiftede parti fuldstændig Dansk Folkeparti og overtog rollen som repræsentant for de utilfredse landvælgere (Hansen og Stubager, 2024).

Nyere studier viser, at centralisering og forringelser i den offentlige service flytter vælgerne væk fra de etablerede partier til den yderste højrefløj.

2.8 Vælgerne drager mod højre, når servicen forringes

Et italiensk studie fra 2024 ser specifikt på en reform fra 2010, hvor Silvio Berlusconis regering tvang de mindste kommuner i Italien til øget samarbejde om servicen. 65 procent af de italienske kommuner blev berørt, og 200 blev lagt sammen. Reformen medførte et fald i adgangen til offentlige ydelser, som igen medførte, at stemmeandelen til den yderste højrefløj steg i de ramte kommuner.

Forskerne vurderede konservativt, at et fald i den offentlige service på én standardafvigelse øger den yderste højrefløjs vælgeropbakning med 2 til 5 procentpoint (Cremaschi et al., 2024).

En anden undersøgelse viser, at befolkningstilbagegang øger støtten til den populistiske radikale højrefløj. Rapporten fokuserer særligt på Sverige og viser, at stemmerne særligt forlader Socialdemokraterna. Helt konkret stiger højrefløjspartiet, Sverigedemokraternas stemmeandel med cirka 0,5 procentpoint, når 100 personer flytter ud af en kommune. Det er en substantielt stor effekt, understreger forfatterne, og viser, at Socialdemokraterna er den største taber, ved at gå cirka 0,7 procentpoint tilbage, hver gang 100 mennesker udvandrer fra et område (Dancygier et al., 2025).

3. Falsters Hjerte, en landsbyklynge mod skolelukning

3.1 Truet af skolelukning

Kirsten Høegh-Andersen afbryder interviewet for at hente 'Stolthedsvæggen' et andet sted i huset. Den mandshøje og meterbrede papskive står op ad væggen og er fyldt med store og små citater fra folk i området. Der står blandt andet: "Jeg er særlig stolt af, at vi udvikler området sammen" og, "Jeg er særlig stolt af al den skønne og varierede natur, vi har let adgang til".

Selv er Kirsten Høegh-Andersen også stolt. Stolt af 'Foreningen Falsters Hjerte', som hun sammen med andre har skabt i det lille lokalsamfund på Østfalster. Et fællesskab bestående af 11 landsbyer, hvor stolthedsvæggen er grundstenen i fundamentet. Det hele startede, da den lokale folkeskole var truet af lukning i kølvandet på kommunalreformen i 2007.

Da Kirsten Høegh-Andersen flyttede til Nørre Ørslev, lå landsbyen i Stubbekøbing Kommune. Det forandrede sig ved kommunalreformen i 2007, hvor seks kommuner på Falster og Lolland blev lagt sammen til Guldborgsund Kommune med omtrent 60.000 indbyggere, og 29 politikere i stedet for 96 til at styre området:

"Tidligere var vi jo periferi af Stubbekøbing Kommune. Nu risikerede vi at blive periferi af Guldborgsund Kommune, altså periferi af periferien" (Høegh-Andersen, 2026), siger Kirsten Høegh-Andersen.

Da skolelukninger kom på dagsordenen i den nye kommune i 2011, blev Møllebakkeskolen i Horreby da også udpeget. Kirsten Høegh-Andersen havde to børn på skolen, hvor hun var formand for forældrebestyrelsen og blev hurtigt enig med andre om at protestere. For det handlede ikke kun om skolen, det handlede om hele områdets overlevelse, fortæller hun:

"De tænker på stordriftsfordele, men skal man tiltrække tilflyttere til et område, skal der være en skole. Skolen er grobund for idrætsforeninger, og der er et liv omkring sådan en skole. Lukker man en skole i et landdistrikt, så lukker det landdistriktet" (Ibid.).

Med protester og argumenter lykkedes det beboerne at forhindre skolelukningen, men de var bange for, at det ikke ville vare ved, hvis ikke de gjorde mere opmærksom på sig selv i den nye store kommune.

"Det var tydeligt, at fortællingen om vores område ville gå tabt, hvis vi ikke gjorde noget. Beslutningstagerne kom jo nu fra andre steder, og de havde egentlig ingen idé om, hvad det her var for et område og kendte ikke til, hvilken sammenhængskraft her er" (Ibid.), fortæller Kirsten Høegh-Andersen.

Og der var grund til bekymring på Østfalster, for sandsynligheden er større for, at den lokale skole lukker, hvis politikerne ikke bor i nærheden. Det viser et finsk studie fra 2023.

3.2 Lokalpolitikere sikrer deres egne skoler

Det finske studie 'Love Thy (Elected) Neighbor? Residential Segregation, Political Representation, and Local Public Goods' er spændende, fordi den politiske struktur i Finland i høj grad ligner den i Danmark. Samtidig har Finland også oplevet afvandring fra land til by med det resultat, at mange folkeskoler er lukket.

Studiet påviser den direkte sammenhæng mellem, hvor politikerne bor i kommunen, og hvad det betyder for deres beslutninger. Først fandt forskerne ud af, at lokalpolitikere bor i de mere velstående områder i kommunen. Derefter undersøgte de, om den skæve repræsentation betyder skæv fordeling af offentlige tilbud ved at fokusere på skolelukninger.

De brugte data fra tre kommunalbestyrelsesperioder fra 2005 til 2017. I den periode lukkede omkring en tredjedel eller 250–300 af de finske folkeskoler. Ved hjælp af koordinatoplysninger for alle skoler og kandidater fandt forskerne ud af, at det har direkte betydning, om en politiker bor tæt på en skole, der er lukningstruet eller ej. Og effekten er betydelig: Faktisk halveres sandsynligheden for skolelukning i valgperioden fra omkring 20 procent til 10 procent, når en kandidat, som bor tæt på skolen, tilfældigt er valgt i stedet for en kandidat fra samme parti, der bor tæt på en anden skole.

Forskerne viser også, at de mere velstående borgere flytter væk, når den lokale skole lukker. Resultatet er en selvforstærkende effekt, fordi området så bliver endnu fattigere. Dermed er sandsynligheden for, at politikere bor der mindre, hvilket altså igen fører til øget sandsynlighed for yderligere serviceforringelser i området (Harjunen et al., 2023).

3.3 Landsbyklyngen dannes

Den finske undersøgelse understreger præcis det, som Kirsten Høegh-Andersen frygtede. Så da den umiddelbare fare for skolelukning drev over, gik beboerne på Falster videre og dannede en forening for de 11 små landsbyer, som udgør Møllebakkeskolens skoledistrikt. Stolthedsvæggen blev skrevet, Foreningen Falsters Hjerter var født, og sammen vedtog beboerne 20 konkrete projekter, de ville føre ud i livet. Mens bestyrelsen for foreningen med Kirsten Høegh-Andersen i spidsen koordinerede, søgte fonde og havde kontakten med kommunen, stod tovholdere i de enkelte landsbyer for det praktiske arbejde med projekterne.

I dag er otte projekter ført ud i livet, 4 projekter kunne ikke lade sig gøre, 5 blev indlemmet i de 8, og tre arbejdes der fortsat med. De spænder fra lege- og fitnesspladser, shelters og forskønnelse af landsbyer og gadekær til velkomstbede ved indkørslerne til landsbyerne. Desuden binder, 'Spor i landskabet', alle landsbyerne sammen i et stisystem på 3, 5 og 21 kilometer markeret med pæle, kort og skilte.

Beboerne samler også affald sammen, der er fællesoprydning, fællesspisning og landsby-rundbold og så afholder de, Falsters-Hjerter-dag, fastelavn og julearrangementer. På den måde er et vigtigt fællesskab vokset ud af foreningen, og det er da også sammenholdet, mange af citaterne på

Stolthedsvæggen kredser om. Det samme fremhæver Kirsten Høegh-Andersen, når hun forklarer, hvorfor hun bruger en dag om ugen på det frivillige arbejde i Falsters Hjerte:

"Det er jo skalkeskjulet for det hele. Det der med at lave projekter, og man kan sige at, ”dér står noget i landskabet, og dér står noget andet”... I virkeligheden handler det jo om at binde tingene sammen i et fællesskab" (Høegh-Andersen, 2026), siger hun og nikker også genkendende til en del af Stolthedsvæggens andre citater, som kredser om nærhed til naturen:

"Det er så privilegeret at have hele den her Falsterske østkyst og skovområdet ved Corselitze, hvor man bare kan gå og ikke møde særlig mange mennesker" (Ibid.).

3.4 Landdistrikternes Lykkeparadoks

Da Jens Fyhn Lykke Sørensen fra Center for Landdistriktsforskning på Syddansk Universitets afdeling i Esbjerg for år tilbage valgte at skifte sin lejebolig i centrum af Esbjerg ud med en ejerbolig, bosatte han sig i Hjerting lige uden for byen. Det var et bevidst valg for at være tæt på havet og have udsigt til marker. En natur han nyder og bruger på sine gå- og løbeture, fortæller han:

"Der er jo lavet mange eksperimenter, der viser naturens gavnlige indvirkninger både på det fysiske og psykiske velvære. Man kender det jo fra sig selv, at når man går en tur i naturen, bliver man helt afslappet i modsætning til i byen, hvis der er meget larm" (Sørensen, 22. januar 2026). Og faktisk gør nærheden til naturen ham lykkeligere, end de der bor i Esbjerg 10 km væk, i hvert fald hvis man skal tro på hans egen forskning.

I de seneste årtier har der været en stigende forskningsinteresse for begrebet 'selvrapporteret, subjektiv trivsel' (SWB), der dækker over et mål for den oplevede tilfredshed ved tilværelsen. Det handler altså ikke om indkomst, bolig eller helbred, men mere om tilfredshed med livet som helhed, og hvor meget man oplever glæde, ro og mening, frem for stress, tristhed eller ensomhed.

Mens folk i de større byer i udviklingslande oplever større tilfredshed med livet end dem i landdistrikterne, forholder det sig omvendt i industrialiserede lande som Danmark. Et paradoks, fordi de ressourcestærke jo netop flytter fra landet mod storbyen, og efterlader de socioøkonomisk svageste tilbage. Jens Fyhn Lykke Sørensen har længe forsket i Landdistrikternes lykkeparadoks og udgav i 2026 artiklen, 'Why are City Residents Less Happy than the Rest of the Population in Developed Countries?', hvor han forsøger at finde en forklaring.

Artiklen sammenligner beboere i Danmarks fem største byer med beboerne i resten af landet og viser, at byboerne generelt er mindre tilfredse med livet i byen, hvilket går igen på tværs af alder, uddannelse og beskæftigelse.

Samtidig viser analysen, at hele 94 procent af den oplevede lykkefølelse kan forklares ved selve forskellen på at leve i byen og på landet. Det handler først og fremmest om adgang til natur, som forklarer op til 37 procent af forskellen, og følelsen af samhørighed med andre, der forklarer 22 procent. 59 procent af forskellen forklares altså med adgang til natur og fællesskaber. Desuden forklarer en lavere andel pensionister i storbyerne 14 procent, mens en højere andel ikke-dansksfødte

beboere i byerne forklarer 9 procent. Samlet set handler lykkeparadokset altså om de livsbetingelser, som præger hverdagen i store byer.

Jens Fyhn Lykke Sørensens forskning bygger på tal fra 2012, men også udenlandsk forskning viser et bedre oplevet liv på landet end i storbyerne i de industrialiserede lande. En undersøgelse på tværs af EU-lande viser, at mangel på nære fællesskaber i storbyerne forklarer en del af forskellen i livstilfredshed. I Finland viser forskning, at forskellen mellem by og land bliver langt mindre, når man tager højde for mental sundhed, for eksempel angst, depression og ensomhed. I 16 europæiske hovedstæder fandt et studie, at storbyboeres lavere livstilfredshed ikke forsvinder, selv når der korrigeres for social kontakt og frygt for kriminalitet. Et billede der går igen i USA, hvor forskning viser, at folk i byerne stadig rapporterer lavere tilfredshed end folk på landet, selv når der tages højde for kriminalitet, fattigdom og svag social kontakt.

Samlet set viser forskningen altså, at forskellen mellem land og by især hænger sammen med sociale relationer og adgang til natur (Sørensen, 2026, 1-20).

3.5 Naturen hjælper på velvære og trivsel

At adgang til natur ligefrem har helende effekt på sundhed og trivsel underbygges af, at naturterapi udskrives på recept i vores nabolande. I det hele taget mangler der ikke undersøgelser, som viser, at tid i naturen nedsætter stress og følelsen af udbrændthed. En artikel i Samvirke fra 2024 går i dybden med den nyeste forskning, og til bladet udtaler Dorthe Varning Poulsen, som forsker i sammenhængen mellem naturen og menneskers fysiske, mentale og sociale sundhed på Københavns Universitet:

”Vi ved fra store epidemiologiske studier, at bare det at leve tæt på grønne områder og være eksponeret for natur giver bedre sundhed og udsigt til et længere liv. Omvendt kan en opvækst i bymiljøer øge vores risiko for at udvikle mentale lidelser som stress, angst og depression og livsstilssygdomme som overvægt og type 2-diabetes”.

Dorthe Varning Poulsen bedriver selv forskning i en terapihave i Hørsholm, og hendes resultater viser det samme som en lang række andre videnskabelige studier, nemlig at naturen har positiv effekt på både stresshormoner og immunforsvar men også på psykologiske parametre som trivsel og livskvalitet:

”Naturterapi påvirker altså både vores hormonsystem og vores immunforsvar i en positiv retning og kan sænke vores blodtryk og kortisol-tal, så vi oplever, at vi bliver mindre stressede, og mærker mere ro, tryghed og glæde”, forklarer Dorthe Varning Poulsen (Jessen, 2024).

3.6 Huspriserne holder stand i Falsters Hjerter

Målet med Falsters Hjerter var at bevare skolen men også at gøre området til et attraktivt sted at bo og bosætte sig, og Kirsten Høegh-Andersen er tilfreds med udviklingen:

”Vi kan se, at husene bliver solgt, og jeg har hørt om flere, der flytter hertil, også fra København, fordi det er et aktivt område” (Høegh-Andersen, 2026).

Den fornemmelse bekræfter to lokale ejendomsmæglere. Lasse Øster Dalsgaard har været ejendomsmægler i 30 år, og ud af de 170 boliger han sælger om året, befinder 15-20 stykker sig i Falsters Hjerter:

"Hvis folk henvender sig fra området og vil sælge deres hus, så er jeg ikke ked af at skulle gøre det. Prisen skal selvfølgelig stadig være rigtig, for det stiger ikke 20 procent som i København, men det er omsætteligt" (Dalsgaard, 2025).

Lasse Øster Dalsgaard fremhæver det særlige fællesskab og de mange initiativer i området, men understreger også vigtigheden af skolen:

"Unge mennesker flytter ikke til en landsby, hvis der ikke er en skole, så skoler er uvurderlige i min verden. Hver gang der rasles med sablen om en skolelukning, kan det godt være, at det er en fornuftig forretning i forhold til at drive skolen, men samfundsmæssigt er det en udfordring, for du ændrer på, hvem der bor i området. Det går fra at være børnefamilier til at blive affolket, og så kan købmanden heller ikke overleve osv., så alt flytter med skolen" (Dalsgaard, 2025).

Det er en vurdering, som hans konkurrent og kollega, Brian Jacobsen fra Nybolig, er enig i:

"Der er ingen tvivl om, at lokalsamfund som Falsters Hjerter og Horreby er sindssygt afhængige af, at der er en folkeskole, for at folk vil bo der" (Jacobsen, 2025).

Han er også sikker på, at foreninger og fællesskaber som Falsters Hjerter betyder, at folk vælger stedet til:

"Jeg har ikke statistik og data, der viser, om boliger sælger hurtigere, eller man får mere for dem i et område med aktive fællesskaber og en god foreningsstruktur, frem for steder der ikke har, men det sælger, ingen tvivl om det" (Ibid.).

3.7 Landsbyer står stærkere, når de går sammen

Helt utilsigtet dannede beboerne i Falsters Hjerter det, som i dag kaldes en landsbyklynge. Et fænomen der voksede frem efter kommunalreformen i takt med at flere og flere landdistrikter følte sig klemte i de nye store kommuner. Landsbyerne stod stærkere i forening, og i 2015 satte Realdania sig for at undersøge, hvad det er for et særligt fænomen, som havde set dagens lys på blandt andet Falster.

Rapporten fokuserer særligt på fire cases, hvor Foreningen Falsters Hjerter er den ene og når frem til, at en landsbyklynge er et samarbejde mellem flere landsbyer, som ligger tæt på hinanden, og som føler, at de hører sammen. De har ofte en fælles historie, identitet eller hverdag og vælger at arbejde sammen om udvikling i området. Tanken er, at landsbyerne ikke kun skal klare sig hver for sig, men bruge hinandens styrker, erfaringer og ressourcer for at styrke både den enkelte landsby og området som helhed (Laursen, et al., 2015, 1-76).

Lea Holst Laursen er en af forskerne bag rapporten og forsker i, hvad steder betyder for ens identitet, og hvad rum gør for fællesskaber. Det kan både være foreningshuse og byrum, men også stier eller en bæk i landskabet.

Hun fortæller, at der var mange rum for fællesskaber på landet i gamle dage alene i kraft af landbruget og nødvendigheden af at arbejde sammen. Hele andelstanken bygger på et fællesskab om for eksempel mejeriet eller frysehuset. De rum er ikke nødvendige længere, og Lea Holst Laursen er bekymret for, hvad det vil betyde i de små samfund, hvis også skoler og købmænd lukker:

"Hvis man mister nogle af de her mødesteder, bliver det enormt sårbart. For hvor er det så, man lige skal mødes, snakke sammen og have sine aktiviteter" (Laursen, 2026)?

Derfor er det vigtigt hele tiden at udvikle og genskabe rum til fællesskaber, og hvis den enkelte landsby ikke kan alene, så kan landsbyklynger være en mulig løsning. Politikerne vil måske også tage flere landsbyer i forening mere alvorligt end blot den enkelte. Et samarbejde kan også mindske konkurrencen mellem landsbyerne, så i stedet for at kæmpe mod hinanden, kan landsbyerne begynde at se området som en helhed, hvor de har forskellige styrker og funktioner, der tilsammen gavner hele området. Og det er præcis, hvad de gør i Falsters Hjerte, hvor Lea Holst Laursen er imponeret over den frivillige indsats:

"Vi skal prise os lykkelige for, at vi har de her ildsjæle og virkelig sætte stor pris på det kæmpe stykke arbejde, de her mennesker gør for deres lokale område. Ellers tror jeg, at det så meget, meget værre ud" (Ibid.).

3.8 Landdistriktsprisen til Falsters Hjerte

I 2014 fik Kirsten Høegh-Andersen Landdistriktsprisen for arbejdet som bestyrelsesformand i Foreningen Falsters Hjerte, og 14 år efter foreningen blev dannet, er hun stadig formand:

"Nu går mine børn ikke på den skole mere, så i princippet kunne jeg bare være ligeglad. Men det betyder da noget, at det er et levende landdistrikt, og jeg bor her jo stadig" (Høegh-Andersen, 2026), siger hun.

Der er da også stadig noget at kæmpe for. Tre gange har Møllebakkeskolen været lukningstruet, men alle tre gange har beboerne afværget det. Kirsten Høegh-Andersen betragter det som "en slags deal", de har med politikerne:

"Vi leverer noget herude i forhold til landdistriktsudvikling, til gengæld lader de vores skole være i fred" (Ibid.), siger hun og uddyber:

"Vi leverer engagement og ansvar for at passe på området og sikrer, at der sker noget herude. Vi gør det til et levende landdistrikt, så vi kan tiltrække tilflyttere, og de ved godt inde på kommunen, at hvis de lukker skolen, så stopper vi. Det har jeg sagt til dem, for så orker vi ikke mere" (Ibid.).

3.9 De vigtige lokalråd

Annette Aagaard Thuesen kortlagde i 2022 de danske lokalråd og foreninger og viser, at jo længere ud på landet man kommer, jo mere kæmper lokalområdet for at blive hørt på rådhuset. Det forklarer hun med den 'neoendogene selvfølgelighed', altså en forventning om, at borgerne i landområderne klarer tingene selv (Thuesen et al., 2022, 1-120).

Rapporten bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt 900 forskellige foreninger, og jo længere væk fra centerbyen man kommer, jo mere udbredte er de. Blot hver tiende forening befinder sig mindre end fem kilometer fra kommunens rådhus.

Foreningerne arbejder både med det nære fællesskab i form af sommerfester og andre fællesaktiviteter, de beskæftiger sig med miljø og trafik og med mere strategiske spørgsmål som fastholdelse af skoler, børnehaver og erhvervsliv. Særligt foreningerne længst væk fra rådhuset arbejder med de strategiske aktiviteter. Det er altså længst ude på landet, at man kæmper for at bevare den offentlige service som for eksempel skolen.

Rapporten viser også, at foreningerne ofte oplever, at kommunen ikke inddrager dem i beslutninger, der har betydning for deres område, og mange oplever mangel på information fra og samspil med kommunen.

Til gengæld er kampgejsten stor. 61 procent svarer, at forringelser i service får dem til at kæmpe endnu mere for deres lokalområde, og igen er foreningerne længst væk fra rådhuset nødt til at kæmpe mest.

Lokalsamfundsforeningerne er vigtige, men sårbare. De bæres ofte af få frivillige ildsjæle, så det er bemærkelsesværdigt, at 90 procent af foreningerne er tilfredse med de resultater, de opnår. Det gælder særligt foreninger, som lokalområderne selv har oprettet, frem for dem kommunen har dannet (Ibid.).

I dag er Falsters Hjerte stort set i mål med de projekter, som de satte sig for og er ved at "genopfinde sig selv". Kirsten Høegh-Andersen tror, det bliver mere fællesskabsorienterede tiltag og forklarer til sidst, hvorfor foreningen hedder Falsters Hjerte:

"Kigger man på et kort over Falster, så ligger området lige dér, hvor hjertet sidder" (Høegh-Andersen, 2026).

Fra Falster, hvor kommunalreformen blev en trussel mod et lille lokalsamfund, til et andet sted, hvor kommunalreformen faktisk satte skub i en positiv udvikling.

4. Tuse Næs, frivillighed og fællesskaber

4.1 Huset på Næsset

Anita Nielsen er 57, hun er teatermenneske og har boet mange steder i sit liv, så da hun flyttede til Tuse Næs for 25 år siden, spurgte hendes bekendte, hvad hun dog skulle dér, for "det var ren indavl, og hun ville aldrig lære nogen at kende".

Selv synes Anita Nielsen, det var et dejligt sted på grund af naturen og nærheden til Holbæk og motorvejen til København. Efter en uge fik hun øje på et stort tomt hus med kæmpe, buede vinduer og tænkte, "sikke en teatersal der kunne blive dér". Kort tid efter stod der i avisen, at lokale ville lave et kulturhus i bygningen, og hun gik med til det stiftende møde:

"Jeg kan huske, at min eksmand sagde, 'lad nu være med at rode dig ind i noget'. Og jeg sagde, 'at det skulle jeg heller ikke, jeg ville bare byde ind med noget teaterundervisning' (Nielsen, 2026).

Da hun kom hjem, sad hun i bestyrelsen, og kort tid efter var hun formand med store drømme for den tomme bygning fra 1911, der førhen havde været både frysehus, elværk og autoophug. Nu skulle det være et mødested for dem, der ønskede kunst, teater, foredrag og kultur.

Mens det stadig stank af diesel i bygningen, begyndte de at afholde arrangementer, for at se, om ideen kunne bære. Samtidig søgte de tilladelser og penge hos kommune og fonde. De fik et lån på 350.000 kroner i Jyske Bank til bygningen, fordi lokale borgere kautionerede med sikkerhed i egne huse. Fondene var også gavmilde og gav tilsagn om 7 millioner kroner, men Holbæk Kommune sagde nej til at støtte med et engangsbeløb på 1,2 millioner kroner. Derfor kunne fondspengene ikke frigives, og projektet gik i stå.

Ved kommunesammenlægningen i 2007 havde det nye sammenlagte byråd dog ekstra opmærksomhed på landdistrikterne og frigav de kommunale kroner, som udløste de mange fondspenge. Huset på Næsset slog dørene op i 2009 efter 8 års kamp, og i dag griner Anita Nielsen højt over de mange frivillige timer og siger, "at det er helt sindssygt". Men belønningen er tilsvarende stor også på aftner, hvor hun er træt og egentlig ikke gider passe baren:

"Så kommer man bare hjem og er helt vildt glad, fordi man jo oplever det, der er årsagen til, at vi overhovedet gad at skabe sådan et hus. Og hvad er det? Fællesskab, glæde og spændende koncerter, foredrag og forestillinger" (Ibid.).

Huset afholder fredagscaféer, musik, teater, kunststillinger, fællessang og spisning, men endnu et vigtigt tiltag voksede ud af fællesskabet: En årlig mini-festival i Anita Nielsens egen baghave. 'Spirefestival' byder på musik, teater, litteratur, kunst og efterhånden 500 deltagere fra nær og fjern, og Anita Nielsen er faldet pladask for Tuse Næs:

"Ja, jeg kommer aldrig væk fra Tuse Næs. Her sker mange ting, og her bor mange virkelig fede mennesker. Jeg synes bestemt ikke, at jeg var i venskabs-underskud, da jeg flyttede på Næsset, men

jeg har knyttet nogle venskaber... altså, dybe, stærke venskaber" (Ibid.). Samtidig fører hendes fællesskaber til, at et nyt er på vej. Et af dem alle landdistrikter sukker efter.

4.2 Det grønne bofællesskab, Fællesmark

Laura Ræbild Juel sidder i det splinternye handicapvenlige shelter med lift og muldtoilet midt på den seks hektar store grund, som hun sammen med andre har købt til deres fremtidige bofællesskab. 'Fællesmark' kalder de stedet, hvor der snart står 27 individuelle huse, bygget efter grøn byggeskik og placeret omkring fire små søer. Selvom det er seks år siden ideen opstod, er det først nu, at de første huse tager form, og shelterpladsen er det eneste helt færdige byggeri etableret med midler fra en velvillig fond. Det samme er en badebro ved den nye "haletudse-sø", og et fælleshus til omtrent 1 million kroner doneret af Realdania er ved at blive bygget af genbrugsmaterialer. Fællesmark har også vundet en pris på 100.000 kroner for deres projekt.

At Laura Ræbild Juel i dag er forperson for en forening, der handler om at flytte til Tuse Næs, lå ellers ikke i kortene for 15 år siden. Dengang var hun 18 og kunne ikke komme hurtigt nok væk netop fra Tuse Næs, hvor hun er vokset op. Først tog hun til Roskilde og siden til København, hvor der var de muligheder, hun savnede på Tuse Næs:

"Jeg har altid godt kunne lide Tuse Næs, men der var så mange begrænsninger, dengang man var ung... Der var nogle fede sportsfællesskaber, og man kunne gå til fodbold, badminton og ridning, men der var ikke noget for os, der ikke var så dygtige til at kaste eller gribe en bold. Jeg savnede et fællesskab, der kunne noget andet, noget lidt mere skævt" (Juel, 2026).

Det fællesskab fandt hun i Huset på Næsset med fredagscaféerne og den opkommende musik og som tiltrak unge, der måske ikke lige passede ind i de klassiske sportsfællesskaber. Og i sidste ende blev det Anita Nielsens arbejde med Huset på Næsset og Spirefestivalen, som fik Laura Ræbild Juel til at vende hjem. Igennem alle årene i København var hun nemlig hver sommer frivillig på Spirefestivalen, og hvert år var det et højdepunkt:

"Det giver en god energi, overskud og nogle vilde fællesskaber, og så giver det sådan en kæmpe... jeg ved ikke, hvad sådan en følelse hedder... en kæmpe glædesrus, når det så lykkes. Det var en af de bedste stunder på året, og for mig skaber det livsglæde, helt basalt" (Ibid.).

En glædesrus, som hun deler med Anna Weber Henriksen, en anden frivillig som også voksede op på Tuse Næs, og som også flyttede til København efter flere muligheder. Men på Spirefestivalen for seks år siden talte de om, "at det var tosset", at de kun havde den stærke fællesskabsoplevelse to uger om året. Tilfældigvis stod de og så ud over et område på seks hektar, som kommunen havde til salg, og Laura Ræbild Juel husker tilbage på, hvad de dengang tænkte:

"Hvad hvis vi laver et bofællesskab? Og vi tænkte, at det kan vi godt, og så bød vi på grunden, og heldigvis vidste vi ikke, hvad det krævede" (Ibid.).

4.3 Åbenhed førte til lokal opbakning

Sammen med fire andre gik de i gang med drømmen om et fællesskab baseret på naturen og biodiversitetens præmisser. Et grønt projekt, som måske kunne virke fremmedartet og skræmmende på nogle af de fastboende, men de føler sig velkomne, og Laura Ræbild Juel tror, det skyldes, at hun og Anna oprindeligt er fra området, og fordi de fra starten inviterede de lokale inden for:

"Da vi bød på grunden, inviterede vi til et borgermøde for at fortælle folk om projektet. Derudover stillede vi op til alt muligt, hvor man kunne komme og spørge os. Vi inviterede til åben mark mange gange, hvor de lokale, både dem der syntes, det var sindssygt spændende, og dem der var lidt skeptiske, kunne få lov til at spørge og komme af med bekymringerne" (Ibid.).

Laura Ræbild Juel fornemmer ligefrem, at Fællesmark er blevet kommunens "lille grønne hjerte". En bæredygtig stolthed de promoverer sig selv ved. Til gengæld er der ingen økonomisk støtte, så alle pengene skulle de selv skaffe, og her mærkede de for alvor den lokale opbakning. Grunden kostede 750.000 kroner. Penge de ikke havde, men lokale borgere fandt projektet så spændende, at én forærede dem 200.000 kroner og tre andre lånte dem 200.000 kroner rentefrit. Også selvom ingen af dem ønskede at bo i Fællesmark.

På den måde var grunden og en arkæologisk forundersøgelse sikret, men det betød ikke, at det derefter var nemt, fortæller Laura Ræbild Juel:

"Hvordan køber man en grund? Hvem skal man ringe til? Hvordan byder man på den? Så skulle der laves en lokalplan, en kommuneplan og en helhedsplan. Der var den arkæologiske forundersøgelse, der var brug for advokater, og så skulle der flyttes en TDC-ledning for 150.000 kroner. Alt det her tekniske arbejde, ansøgninger og processer og sådan noget, som vi aldrig havde siddet med før" (Ibid.).

De var da også lige ved at opgive, da der skulle skaffes 8-10 millioner kroner til byggemodningen, fordi alle banker sagde nej, når der ikke var solgt en eneste byggegrund. Til sidst fandt de en filantropisk investor i Aarhus, og i dag er området byggemodnet og 16 af de 27 grunde solgt.

Fjorten af de nye familier kommer fra andre steder end Tuse Næs, og 10 af tilflytterne er børn, som skal i den lokale skole.

Selv har Laura Ræbild Juel tegninger på plads til sit og familiens hus. Hun troede, hun ville savne København, men det gør hun ikke:

"Det var meget en bekymring for, at jeg ikke længere lige havde alle mulighederne i min baghave, eller i min gårdhave. Men nu har jeg en skov, og nu har jeg en strand, og nu har jeg så også to børn, så det er jo også et andet liv på den måde" (Ibid.).

4.4 Flere unge ønsker sig på landet

Faktisk er Laura Ræbild Juel og de andre, som nu flytter til Tuse Næs, ikke alene om at ville flytte på landet, der viser nyere forskning.

I 2023 undersøgte Institutet BUILD på Aalborg Universitet danskernes flyttemønstre og ønsker til bosætning, og faktisk viser undersøgelsen, at unge ikke nødvendigvis foretrækker at bo i København, og at mange børnefamilier flytter fra storbyerne og ikke kun på grund af de høje boligpriser.

Med tal fra Danmarks Statistik undersøgte forskerne flyttemønstrene for de 900.000 danskere, der hvert år flytter internt i landet. I 2008 gav finanskrisen anledning til befolkningstab, virksomhedslukninger og boliger, der var svære at sælge i land- og yderkommuner, mens storbyerne København og Aarhus oplevede en markant vækst. Men udviklingen vendte i 2012-2013, og i 2020 og 2021 var der et markant flytteoverskud i mellemkommunerne og i nogen grad også i landkommunerne. Tilsvarende var der et markant flytteunderskud i bykommunerne, særligt København, fordi flere flyttede væk.

Resultatet udfordrer altså myten om en envejsstrøm af borgere, der flytter til storbyen, og i stedet er flyttemønstret i Danmark langt mere sammensat. Urbanisering findes, men den er ikke entydig, og årsagerne handler om familie, bolig, natur, ro og hverdagsliv og ikke kun om mangel på muligheder (Nørgaard et al., 2023).

4.5 Holbæks grønne lunge

I 2019 lavede beboerne på Tuse Næs udviklingsplanen, 'Tuse Næs fra afvikling til udvikling', som fremhæver halvøens mange goder og initiativer. Man kalder sig kommunens kulturmekka, fremhæver halvøens naturherligheder og mener, at Tuse Næs er "Holbæks lunge og borgernes rekreative sted" (Lundstrøm og Wallin 2019).

Alice Faber er drivende kraft i det med den grønne lunge. Hun har søgt fonde og fået millioner, så de blandt andet kunne bygge 'Naturrummet', hvor hun tager imod med pjecer og sodavand. Oprindeligt er hun "fra mange steder", men flyttede til Tuse Næs i 1975 og har oplevet området forandre sig i en positiv retning:

"Jeg synes, der er kommet meget til. Altså, Huset på Næsset, var der ikke, da jeg flyttede hertil... og vi har to forsamlingshuse, der nu kalder sig Kulturhuse, og nu kommer Fællesmark, og de er meget aktive på mange måder i området. Der sker meget mere på Tuse Næs" (Faber, 2026).

Selv var hun med til at skabe 'Turlandet Tuse Næs' i 2015 med det formål at udbrede kendskab til områdets natur. I dag er hun formand, og har tidligere været direktør i flere kommuner. Det kendskab til "systemet" er værdifuldt. Alene i 2022 fik de knap tre millioner kroner fra fonde blandt andet til Naturrummet, som vi sidder i. Foreningen udgiver også turfoldere med cykel- og vandreruter, de udlåner gratis cykler, har etableret en "æblerovsrute" med nyplantede æbletræer langs vejen, de

arrangerer udflugter og guidede ture og vedligeholder stierne på Næsset, og så er de med til at organisere den årlige æblefestival med efterhånden flere tusinde besøgende.

4.6 Frivillighed gavner livskvaliteten

Huset på Næsset, Naturrummet, shelterpladsen, badebroen og stierne rundt i landskabet, alle steder "rum", hvor man kan mødes, hvilket vi tidligere har hørt øger livsglæden i landdistrikterne. Men det giver faktisk også livsglæde at skabe dem.

Undersøgelser viser, at de færreste, som lægger tusindvis af ulønnede arbejdstimer i det frivillige arbejde, er professionelle inden for projektledelse eller har anden relevant uddannelse (Jørgensen og Tietjen, 2023). De må lære det hen ad vejen, præcis som Laura Ræbild Juel og de andre fra Fællesmark. Men det har en værdi i sig selv at være sammen om at skabe et fælles rum (Ibid.). Det genkender Laura Ræbild Juel, der sammen med de andre fem bestyrelsesmedlemmer har brugt, hvad der svarer til to årsværk på projektet:

"Den der energi der skabes, når man hver især kommer med det, man har og skaber noget sammen... I 5-6 år har vi mødtes en gang om ugen i bestyrelsen, og de andre er nu mine tætte venner" (Juel, 2026).

Frivilligt arbejde fører også til højere livskvalitet de steder, det forgår, og det er fortrinsvis i landdistrikterne. Det skriver Gert Tinggaard Svendsen og Gunnar Lind Haase Svendsen i en artikel fra 2016. Deres undersøgelse viser, at 66 procent i områder med færre end 5.000 indbyggere er medlem af mindst én lokal forening. Det gælder kun for 42 procent i byer med over 100.000 indbyggere. Samme mønster gælder det frivillige arbejde, hvor 46 procent på landet har udført frivilligt arbejde det seneste år, mod kun 29 procent i de største byer.

Tillid spiller en central rolle i forklaringen. Ikke den generelle sociale tillid til mennesker i det hele taget. Den er lige stor i byen og på landet. Derimod er den specifikke tillid, som for eksempel tilliden til ens nabo, højere på landet end i byen. I de mindste områder har 90 procent tillid til deres naboer, mod 81 procent i de største byer. 47 procent i de mindste områder føler også en stærk solidaritet med andre i lokalområdet mod kun 19 procent i de største byer.

Svendsen og Svendsen inddrager to anerkendte forskere, Robert D. Putnam og Mancur Olson til at forklare, hvorfor social tillid er vigtig, og hvorfor folk på landet ikke bare lader andre om arbejdet.

Harvard professoren, Robert D. Putnam, viser i sit banebrydende arbejde at tillid og fælles normer er afgørende for et velfungerende demokrati og samfund. Han er kendt for bogen *Bowling Alone*, hvor han argumenterer for, at klubber og lokale fællesskaber ikke bare udgør hyggelige fritidsaktiviteter, men fungerer som steder, hvor social kapital opbygges, og man lærer andre at kende og finder ud af, at de bidrager og er til at stole på.

Dermed bliver det frivillige foreningsliv en slags træningsbane for demokratisk adfærd. Mindre frivilligt fællesskab betyder altså mindre tillid, mindre samarbejde og et mere skrøbeligt demokrati.

Den nu afdøde amerikanske professor, Mancur Olson inddrages til at forklare, hvorfor flere deltager frivilligt på landet og ikke bare 'freerider'. Årsagen er, at man på landet ikke kan gemme sig i mængden og lade andre tage initiativet. Det er simpelthen lettere at blive opdaget, derfor deltager man og dermed er det lettere at finde frivillige på landet.

Landdistrikterne i Danmark har altså en særlig styrke ved graden af frivillighed, og forfatterne advarer om, at en udhuling af landdistrikterne og fraflytning fra land til by svækker den samlede frivillighed og dermed tillid i samfundet (Svendsen og Tinggaard, 2016).

4.7 Kirken og Huset på Næsset danner bro mellem mennesker

På Tuse Næs findes et andet frivilligt fællesskab, der særligt viser, hvordan man kan bygge bro og sikre en bedre forståelse for hinanden.

'Vesper og Viser' er et samarbejde mellem kirken og Huset på Næsset. Syv fredage i vinterhalvåret mødes folk først til gudstjeneste i Udby Kirke, hvorefter de går over i Huset og fortsætter med visesang resten af aftenen, og præsten, han er såmænd selv med på bas.

Ingen af de knap 100 deltagere er tvunget til at gå med hverken det ene eller andet sted hen, men stort set samtlige går med begge steder. På den måde dannes stunder, hvor folk fra forskellige miljøer mødes og taler sammen, og det deltager kirken gerne i, siger sognepræst, Mikkel Vale:

"Det er ligesom vores eksistensberettigelse at bruge tid på mennesker og fællesskaber, hvor der er plads til alle" (Vale, 2026).

Efter strukturreformen er kirken faktisk en af de sidste offentlige bastioner i mange landdistrikter, og er derfor på nogle punkter ofte den mest ressourcefyldte del af lokalmiljøet, både hvad angår økonomi og ansatte. Derfor kan netop kirken spille en vigtig rolle i at understøtte fællesskabet i landdistrikterne (Randløv et al., 2018).

Ud over Vesper og Viser arrangerer Mikkel Vale og menighedsrådene på Tuse Næs også fællesspisning, deltager i æblefestivalen og bidrager til fastelavn, Sankt Hans og juletræstænding. Det hele i samarbejde med andre frivillige på Næsset, og Mikkel Vale kan sagtens forsvare at bruge både tid og penge på arrangementerne:

"Jeg vil hellere bruge penge på rødvin og mad, end jeg vil bruge dem på dyre foredragsholdere. Der er jo ikke nogen, der trækker på smilebåndet, når man betaler 16.000 kroner for en flot klassisk koncert. Så tror man, det er noget helt vildt fint, men jeg synes, det er dobbelt så vigtigt, at folk kan få noget mad og sidde og snakke sammen og hygge sig" (Vale, 2026), siger præsten, der gennem årene har oplevet, hvordan fællesskaberne styrker sammenholdet på halvøen:

"Jeg bliver så rørt, når jeg ser de venskaber, der opstår i de her fællesskaber. Så har de meldt sig som frivillige og tager fat her og hjælper med at slå en bod op der, eller hvad de nu gør. Og så opstår det

faktisk nogle enormt gode kammeratskaber, hvor man tager omsorg for hinanden. Jeg tror faktisk også, der er et par enkelte, som er blevet kærester" (Ibid.).

Netop det at bringe mennesker sammen, særligt dem som ikke er enige, passer fint med Mikkel Vales tro og virke, og han beskriver kristendommen "som en livslang øvelse i at være sammen med folk, man er uenig med". Anita Nielsen tænker det samme om sit arbejde i Huset på Næsset:

"Et af mine yndlingsminder var til en Billy Cross-koncert, hvor folk ikke var til at jage hjem, og de sidste, der gik arm i arm, var en inkarneret, konventionel landmand og en miljøforkæmper, der var total modstander af svinefarme" (Nielsen, 2026), fortæller hun og fortsætter:

"Vi har sådan et opdelt samfund, og det er så nemt at sige, at de andre er dumme. Og det vi gerne vil med Huset er, at man mødes på tværs... Prøv at kig rundt i verden! For fanden, hvor er det vigtigt, at vi bliver bedre til at tale sammen" (Ibid.).

Og kigger man rundt i verden, har hun ret. To amerikanske studier viser, dels hvordan amerikanerne i stigende grad mangler forståelse for hinanden, dels hvad en løsning kan være.

4.8 Affektiv polarisering i USA

Et studie fra 2023 viser, at den politiske samtale har ændret sig i USA og polariseringen er steget. Det viser forskerne ved at spørge vælgerne, hvor kolde og varme følelser de har til henholdsvis deres eget og modstanderens parti på en skala fra 1 til 100.

I 1970-80'erne var temperaturforskellen 25 grader. I dag er den oppe på 50 grader, og det skyldes ikke ekstra varme følelser for deres eget parti men derimod koldere følelser for modstanderen. I 1970'erne var der 48 graders varme følelse over for det andet parti, i dag er det tal helt nede på 20 grader.

Studiet peger på, at årsagen særligt bunder i social gruppeidentitet, altså et behov for at tilhøre en gruppe, man identificerer sig med. Derfor distancerer man sig fra hinanden og dehumaniserer modstanderne. Selvom politisk deltagelse er godt, peger forskerne på, at deltagelsen i USA efterhånden er blevet destruktiv for demokratiet, og nogle stemmer hellere på deres egen kandidat, selvom vedkommende opfører sig udemokratisk, frem for at stemme på en modstander (Druckman et al., 2023).

Et andet studie peger til gengæld på en løsning. I forsøget 'America in One Room' samles den hidtil største repræsentative stikprøve af amerikanere, og de 526 mennesker skal over tre dage diskutere fem ekstremt polariserende politiske emner.

Først modtog borgerne neutral, faktabaseret baggrundsinformation, hvorefter repræsentanter fra begge partier blev samlet i små grupper med en moderator. Ideen var at skabe et rum for informeret, respektfuld og argumentbaseret dialog.

Efter forløbet faldt fjendtligheden markant, deltagerne forstod hinanden bedre, var mere nuancerede og skelnede i højere grad mellem fakta og fordomme. Deltagerne var måske ikke blevet enige, men de forstod hinanden bedre og oplevede, at det var muligt at tale sammen (Fishkin et al., 2021).

4.9 Holbækmodellen og Fælles-skaberne

En af årsagerne til det blomstrende forenings- og frivillighedsliv på Tuse Næs, finder man måske i måden, det blev grebet an på ved kommunalreformen i 2007. Dengang opfordrede regeringen kommunerne til at arbejde med inddragelse og nærdemokrati, men det var op til de enkelte kommuner, hvordan de ville gribe det an.

I 2010, tre år efter kommunalreformen trådte i kraft, undersøgte kommunalforsker, Kasper Møller Hansen, hvordan det gik med borgerinddragelse og nærdemokrati i de nye regioner og kommuner. Han identificerede fire inspirationskilder, og et af de steder han fremhævede, var Holbæk, hvor man oprettede lokalfora, der varetog interesserne for 18 forskellige områder i kommunen. En model, der siden blev kendt som 'Holbæk-modellen' (Thuesen et al., 2022).

Ideen med modellen var at åbne op for folks virkelyst til at lave noget på ad hoc-basis. Det kunne være den pludselige passion, der opstår, fordi man er vred over truslen om en skolelukning. Udgangspunktet var altså en platform, hvor man kunne møde op, rejse sager og undersøge, hvor langt lokalsamfundet selv kunne drive det.

I de 18 lokalfora kan alle stille op og deltage på lige fod i diskussioner og beslutninger. Forummet repræsenterer så det samlede lokalområde i forhold til kommunen, som var forpligtet til at høre lokalforaene i alle sager, der berørte lokalområdet. Kommunen garanterede også en hurtig sagsbehandling og knyttede en kommunal medarbejder til de enkelte fora. Samtidig mødte politikerne op to gange om året for ansigt til ansigt at mødes med borgerne i såkaldte dialogudvalg (Hartje 2008).

I dag er dialogudvalgene afskaffet, men de 18 lokalfora findes stadig, og der er stadig tilknyttet en kommunal medarbejder, en såkaldt 'fælles-skaber' til hvert forum. Allan Tronborg er fælles-skaber for Tuse Næs og synes, funktionen giver god mening:

"Vi overtager aldrig som projektledere, men vi støtter processen og kan sige til vores lokalområder, om de har gang i en god idé og så guide dem hen imod, hvem de skal have med på banen, eller hvor de eventuelt kan søge penge" (Tronborg, 2026).

Fælles-skaberne kommer også fra forskellige forvaltninger i Holbæk Kommune og kan derfor trække på hinandens viden. Hvis der for eksempel er et spørgsmål om dårligt vedligeholdte veje, kan Allan Tronborg opsøge den fælles-skaber, som ved noget om trafik og miljø. Siden starten er antallet af fælles-skabere reduceret fra 12 til 6 (Ibid.). Alligevel er også lokalforaene, i hvert fald det på Tuse Næs, glade for det direkte kontaktled til kommunen:

"Samarbejdet med kommunen fungerer godt, og det er en god idé med en fælles-skaber. Det gør det meget lettere for os at få fat i de rigtige mennesker i kommunen og få den rigtige hjælp. Det kan spare

os for rigtig meget tid" (Olsen, 2026), fortæller Henning Wallin Olsen, som er formand for Tuse Næs Lokalforum. Han er født på Tuse Næs og har været frivillig, siden han i 1986 blev prikket på skulderen som 24-årig. I 2007 blev han valgt ind i Lokalforummet, hvor han har været formand siden 2021, og han synes, Tuse Næs i mange år har bevæget sig i en positiv retning:

"I området er der i omegnen af 20 foreninger fra idræts- til lokalhistorisk forening, og alle er udsprunget af stærke personligheder. Det gør, at vi hele tiden er udpeget som aktivt lokalområde, og folk er glade for at komme hertil. Og nu hvor Fællesmark er kommet, signalerer vi, at her er plads til alle, og vi understøtter dem, for det gælder om at tiltrække alle typer af folk for at udvikle området".

5. Lokaljournalistikkens rolle

5.1 Når nyhederne mangler

I juni 1945 strejkede avisomdelerne i New York, og en desperat læser udbrød:

"It's like being in jail not to have a paper. You feel put out and isolated from the rest of the world. It practically means isolation. We're at a loss without our paper".

Adfærdsforskeren Bernard Berelson greb muligheden og undersøgte, hvad det betød at undvære avisen. 'What 'Missing The Newspaper' Means' udkom i 1949 og viser, at læserne savnede avisen som et praktisk redskab til at finde ud af, hvad der gik i biografen, eller hvem der var døde. De savnede tegneserierne og det lette underholdningsstof til afslapning, og avisen som middel til at opnå social anerkendelse ved at fremstå dannet og oplyst. De savnede også den sociale kontakt og identitet, avisen leverede i kraft af klummer og kommentarer, og endelig savnede læserne selve aktiviteten at læse avis (Berelson, 1949).

Avisen bibringer ud over nyheder altså et lag af noget socialt, praktisk, underholdende og identitetsmæssigt, og så fungerer avisen faktisk allerede dengang som et socialt medie (Westergaard og Jørgensen, 2018, 48-49).

Det vender vi tilbage til, men først skal vi se på, hvor pressede de traditionelle medier er, særligt i provinsen.

5.2 Lokal- og regionalmedier bløder læsere, omsætning og annoncer

Samlet set har de regionale og lokale dagblade, ugeaviser og øvrige lokalmedier oplevet en væsentligt faldende omsætning, viser en opgørelse fra Kulturministeriet. I løbende priser er det en tilbagegang fra 3.071 millioner kroner i 2017 til 2.691 millioner kroner i 2023, hvilket er et tab på 380 millioner kroner over 6 år. Samtidig er de kommercielle regionale og lokale mediers akkumulerede driftsresultat faldet fra 64 millioner kroner i 2017 til -173 millioner kroner i 2023. Altså en tilbagegang på 237 millioner kroner, og overskudsgraden er i gennemsnit -6 procent i 2023, altså samlet set en negativ indtjening.

I samme periode er beskæftigelsen i branchen reduceret med 773 årsværk eller med næsten en fjerdedel (22 procent).

Faldende annonceomsætning er en væsentlig årsag til den pressede økonomi. I 2014 var annonceomsætningen for print 1.770 millioner kroner for alle landets dagblade. Lokalavisernes andel var på 426 millioner. I 2023 var annonceomsætningen faldet til 429 millioner for alle landets dagblade og til 154 millioner for de regionale og lokale aviser.

Særligt tech-giganterne har kannibaleret på dagbladene. Fra 2014 til 2023 steg udlandets andel af den samlede danske annonceomsætning fra 22 til 50 procent, og deres andel af den digitale annonceomsætning steg fra 52 til 71 procent.

Dagbladenes læsertal i trykte udgaver og e-aviser er også faldet markant fra en ugentlig dækning af befolkningen (18 år+) på 47 procent i 2010 til 20 procent i 2023. Dagbladsbranchen har altså haft en markant nedgang i både annonce- og abonnementsindtægter inden for ganske få år (Heiselberg, 2025).

5.3 Lokalredaktioner og journalister forsvinder

Den pressede økonomi kan aflæses i antallet af lokalredaktioner og -journalister.

En opgørelse i Fagbladet Journalisten viser, at antallet af fastansatte DJ-medlemmer på de lokale redaktioner fra 2021 til slutningen af 2025 er gået fra 835 til kun 587 medarbejdere, et fald på 30 procent (Jørgensen, 13. oktober 2025).

”Det er alvorligt, og udviklingen går desværre meget stærkt,” siger Mark Ørsten, som er professor i journalistik ved RUC til fagbladet og frygter, hvad det betyder for skævvridningen af nyhedsdækningen:

”Det vil sige en koncentration, hvor man både fysisk og mentalt rykker mod de større byer, og de større byer kommer til at fylde rigtig meget”.

Særligt hårdt ramt er Lolland-Falsters Folketidende, hvor næsten halvdelen af de redaktionelle stillinger blev nedlagt fra 2021 til 2025. Og Nordjyske Medier sagde i perioden farvel til omkring 40 procent af de journalistiske stillinger. Samtidig lukkede Nordjyske alle sine lokale redaktioner, som den havde 13 af i 2010 (Ibid.).

Og antallet af lokalredaktioner er faldet kraftigt i hele landet, fra 111 i 2010 til 68 i 2025, mens antallet af trykte ugeaviser er faldet fra 248 til 135 fra 2010 til 2025 (Heiselberg, 2025).

5.4 Fare for nyhedsørkener

De regionale og lokale mediers udfordrede økonomi og faldende beskæftigelse rejser spørgsmålet, om der i dag eksisterer eller kan opstå geografiske områder uden journalistisk dækning.

I USA har man i mange år talt om "Food Deserts", som beskriver områder, hvor der ikke længere er adgang til friske råvarer og anden sund mad. Et begreb der har inspireret til "News Deserts", altså nyhedsørkener hvor de demokratiske kalorier mangler, fordi de lokale aviser lukker. En nyhedsmangel som de regionale tv- og radiostationer ikke bare kan erstatte, for aviserne står for langt den største del af den lokale dækning.

Et studie fra 2019 undersøgte 100 middelstore samfund på 20.000-300.000 indbyggere og fandt frem til, at lokale aviser langt overgik lokale tv- og radiostationer og web-only-medier i nyhedsproduktion.

50 procent af alle originale nyhedshistorier i undersøgelsen stod de lokale aviser for, også selvom de kun udgjorde 25 procent af nyhedsudbyderne, og forskerne kalder de lokale aviser epicenteret i økosystemet for lokale nyheder (Østerby, 2021, 24-64).

En amerikansk rapport fra 2019 når frem til samme resultat og viser, at lokale aviser i Colorado trods tilbagegang stadig stod for den største andel af den oprindelige lokale journalistik. Mens tv og radio hver stod for 15 procent, og online-only-medier for 10 procent, tegnede aviserne sig for hele 60 procent af de oprindelige lokale nyhedshistorier. Traditionelle aviser er altså fortsat afgørende for lokal offentlighed, selvom den økonomiske model er svækket (Colorado Media Project, 2019).

5.5 Tilstanden i Colorado

I det hele taget er rapporten fra USA værd at dykke ned i. Den er udgivet af Colorado Media Project, som er et uafhængigt, filantropisk initiativ, og en community-drevet respons på den dybe mediekrise i Colorado. En krise, der ikke kun handler om lukning af aviser men også, hvordan det hænger sammen med politisk polarisering og spredning af misinformation.

Ved at samle eksisterende forskning viser rapporten, hvorfor lokaljournalistik bør forstås som et offentligt gode, der bliver til et demokratisk problem, hvis den forsvinder. Årsagssammenhængen er, at når adgang til troværdige lokale nyheder udebliver, falder det civile engagement, den politiske polarisering stiger, færre kandidater stiller op til offentlige embeder, valgdeltagelsen falder, og den lokale økonomi svækkes.

Borgerne bliver simpelthen dårligere til at deltage i demokratiet og holde myndighederne ansvarlige og forstå de beslutninger, der påvirker deres hverdag. Spørgsmålet er derfor ikke bare, hvordan man redder aviser og journalister, men hvordan man sikrer borgernes adgang til den information, som er nødvendig for at fungere i et lokalsamfund og demokrati (Ibid.).

Problemet i Colorado er som i Danmark, at det økonomiske grundlag for lokaljournalistik er brudt sammen. Annonceindtægterne er flyttet over til de globale teknologivirksomheder, som i 2019 stod for omkring 60 procent af markedet, med det resultat at næsten hver femte avis i Colorado er lukket mellem 2004 og 2018, og antallet af journalister, som dækker væsentlige lokale nyheder, faldt med næsten 44 procent fra 1.010 til 570 reportere (Ibid.).

Samtidig er borgerne ikke klar over, hvor alvorlig krisen er. Syv ud af ti amerikanere tror, at deres lokale nyhedsmedier klarer sig økonomisk "meget eller nogenlunde godt". Samtidig havde blot 15 procent af voksne i Denver-området betalt for lokale nyheder det seneste år (Ibid.).

Et amt i Colorado havde slet ingen lokal avis tilbage. I 30 andre amter var der blot en enkelt. Det er særligt alvorligt i landdistrikter, hvor lokalavisen ofte er den sidste tilbageværende informationskilde. I de 30 amter med kun én avis tilbage var 83 procent af aviserne ugeaviser og 83 procent lå uden for storbyerne (Ibid.).

5.6 Tilstanden i hele USA

Det er ikke kun i Colorado, der er panderynker i USA. Hvert år udgiver Northwestern University rapporten, 'The State of Local News', som beskriver den samlede tilstand for lokalmedierne i USA. Rapporten fra 2025 er ikke mere opløftende end de foregående.

På 20 år er oplaget for trykte aviser i USA faldet med anslået 80 millioner eksemplarer, svarende til et tab på 70 procent, og siden universitetet begyndte at måle udviklingen i 2005, er mere end 3.400 lokalaviser forsvundet i USA. Et fald fra 8.891 til 5.419, svarende til 39 procent. Det har efterladt 50 millioner amerikanere med begrænset eller ingen adgang til pålidelige lokale nyheder.

Selvstændige digitale nyhedssider og andre digitale medie-platforme er godt nok i vækst, men de er stærkt koncentreret i byområderne, og opstår ikke hurtigt nok til at opveje tabene af de "gamle" medier.

Derfor vokser nyhedsrørkenerne fortsat. I 2005 var der lidt over 150 amter uden en lokal nyhedskilde i USA. I 2025 er tallet steget til 212. I yderligere 1.525 amter er der kun én nyhedskilde tilbage, typisk en ugeavis. 50 millioner amerikanere har på den måde begrænset eller slet ingen adgang til lokale nyheder.

Samtidig rammer nyhedsrørkenerne skævt forstået på den måde, at der typisk er tale om fattige amter med lavere økonomisk aktivitet end i resten af landet, og med befolkninger der har et lavere uddannelsesniveau. Samtidig ligger 80 procent af nyhedsrørkenerne i amter, som landbrugsministeriet, USDA, klassificerer som overvejende landlige. Manglen på lokale nyheder er altså endnu én blandt mange uligheder (Metzger, 2025).

5.7 Tilstanden i Danmark

I Danmark er deciderede nyhedsrørkener heldigvis ikke udbredt. En opgørelse over redaktionelt indhold i uge 46 i 2024 viser, at alle 581 stednavne i Danmark fik en grad af redaktionel omtale, om end den i mange tilfælde var meget begrænset (Heiselberg, 2025).

Men at situationen er alvorlig, fremgår af en artikel i Fagbladet Journalisten, hvor forhenværende kulturminister, Jakob Engel-Schmidt taler om en "veritabel nedslagtning" i antallet af lokalredaktioner og advarer om nyhedsrørkener.

Magtudredningen har også sat spørgsmålstejn ved, om især de lokale og regionale medier fortsat kan udføre rollen, der højner den lokale debat om politik og samfund. Eller som Per Møller, Hjørrings konservative viceborgmester, siger:

"Uanset om det er på tv eller i avisen, så har journalister altid været gode til at fortælle en historie. Men den fælles historie om vores kommune, den er ligesom væk" (Albrecht og Nyhus, 2025).

Nyhedsrørkener er endnu ikke udbredt i Danmark, men der er klare tegn på flyvesand, og den kærlighed til avisen, som avislæserne i New York udviste i 1945, er svær at spore i oplags-, annonce- og læsertal

i dag. Man kan også spørge sig selv, om traditionelle nyhedsmedier overhovedet er relevante i dag, men senere undersøgelser viser, at læserne faktisk finder dem vigtige af præcis samme årsager, som dem Berelson fandt frem til i 1945.

5.8 Nyhedsmedierne mangler også 50 år senere

I 1998 fulgte Clyde Bentley op på Berelsons undersøgelse fra 1945 ved at interviewe abonnenter, hvor den daglige lokalavis var udeblevet. Reaktionen ligger tæt op ad Berelsons og avisen beskrives, “som en ven eller nabo, der kigger ind”, og læserne husker øjeblikket, hvor de opdager, at avisen udeblev som en følelse af tomhed og skuffelse (Bentley, 2001).

Ud over at læserne manglede nyheder, beskrev de igen og igen, at de også manglede avisens samlende funktion. Den hjælper simpelthen med at opretholde et socialt fællesskab og gør det muligt for læserne at deltage i lokalsamfundet (Ibid.).

Igen forbindes avisen med nytte, ritual, tryghed, social kontakt, afslapning og identitet, men hvordan forholder det sig i en digital tidsalder med smartphones og sociale medier?

I sin ph.d.-afhandling fra 2016 beder Søren Schultz Jørgensen 32 borgere om at føre udførlig dagbog over deres medieforbrug i en uge. Han får også adgang til deltagernes Facebook-forbrug, og efterfølgende interviewer han dem.

Hans undersøgelse ‘Gamle medier er også sociale’ konkluderer, at alle læser nyheder og orienterer sig i flere forskellige medier. Den viser også, at medierne bruges til hygge, tidsfordriv og til at opnå en følelse af tilhørsforhold. Samtidig giver de stof til samtaler og en rutine i hverdagen (Westergaard og Jørgensen, 2018, 51-54).

Søren Schultz Jørgensen finder altså frem til nogle af de samme resultater, som Berelson i 1945 og Bentley i 1998 og mener, at nyhedsmedierne altid har været og stadig er sociale medier, men at de efterhånden har glemt forbindelsen til borgerne, og den skal genfindes for at overleve (Ibid.).

5.9 SoMe kan ikke erstatte lokalmedier

Selvom danskerne er glade og storforbrugere af sociale medier, er de også glade for nyheder. I hvert fald når det gælder lokalnyheder, som de hellere vil have fra deres lokale medie end fra sociale medier. Det viser undersøgelsen ‘Danskernes brug af nyhedsmedier’ som udkom i 2025 fra Roskilde Universitetscenter. Helt op mod 60 procent af danskerne svarer, at de bliver informeret bedst om lokalpolitik i nyhedsmedierne. Kun 18 procent svarer, at de sociale medier gør det (Jørgensen, 13. oktober 2025).

De lokale Facebook-grupper kan erstatte nogle af de roller, som avisen udgjorde før den digitale tidsalder, men ikke alle, pointerer Søren Schultz-Jørgensen:

"Sociale medier kan faktisk rigtig meget. De kan give information, skabe samhørighed, underholde osv., men der er en ting, som de ikke kan. De kan ikke uvildigt og troværdigt granske, altså på eget initiativ og af egen drift gå hen og sige, "Hey borgmester, hvordan har du fået bygget den der carport?" (Jørgensen, S).

Vi mister altså vagthunderollen, hvis vi mister de traditionelle medier, og den er vigtig af to årsager. For det første får borgerne en viden om, hvordan de lokale magthavere agerer. For det andet vil fraværet af medier som en kontrolinstitution give magthaverne frit spil og forudsætningerne for dårlig adfærd bliver større, eller som Søren Schultz Jørgensen sammenfatter det:

"Groft sagt, en højere risiko for bestikkelse, studehandler, korruption og ressourcespild, som der ikke kastes lys på" (Ibid.).

I 2016 nåede Flemming Svith frem til nogenlunde samme konklusion, da han undersøgte de lokale og regionale mediers betydning, og heller ikke på det tidspunkt tydede noget på, at Facebook-grupper kunne erstatte de lokale medier.

Paradokset er, at de lokale medier er pressede af de sociale medier, fordi de overtager læserne og annoncerne, men samtidig kan de lokale medier ikke undværes som kritisk vagthund. Og ikke kun borgerne efterlyser en kritisk lokal presse, det samme gør de politikere, som selvsamme presse ser efter i sømmene. Det virker paradoksalt, men som Flemming Svith sagde til fagbladet Journalisten i oktober 2025:

"Det kommer ud af en forståelse for, at et oplyst demokrati også bygger på oplysninger om ting, der er mindre favorable. At man får en mindre udvikling af lokalområder, hvis man ikke kigger på forhold, der er kritisable" (Journalisten, Jørgensen 2025).

5.10 Brug for ny journalistik

Men hvad er så løsningen? Hvordan bliver de traditionelle medier igen relevante? Det har Søren Schultz Jørgensen beskæftiget sig med, siden han udgav sin ph.d.-afhandling i 2016. Han peger på, at medierne skal genfinde den journalistiske forbindelse til deres læsere, og han peger også på, hvordan.

I dag underviser Søren Schultz Jørgensen på journalistuddannelsen i Århus, DMJX, hvor han inviterer indenfor til forelæsning i blåt auditorium. Søren Schultz Jørgensen er uddannet fra statskundskab, før han blev journalist og underviser de omtrent hundrede forsamlede elever i kurset 'Politik og offentlighed'. Særligt lektion 10, synes han, er relevant i den her sammenhæng. 'Kampen om den lokale dagsorden - aktører, processer og medier i den lokale offentlighed', hedder det og handler om demokrati, og "enormt meget om det vi går rundt og kalder fællesskab", som Søren Schultz Jørgensen siger til de studerende, der resten af formiddagen blandt andet hører om de lokale mediers udvikling.

Men Søren Schultz Jørgensen kan også fortælle om en køretur, han foretog i 2017 sammen med sin kollega Per Westergaard. Sammen opsøgte de 50 medier i Europa og USA med det til fælles, at de udfordrede den journalistiske vanetænkning og var i gang med at genopfriske journalistikken, så den

fik så meget værdi og relevans for nutidens borgere, at de ville betale for den (Westergaard & Jørgensen, 2018, 10).

"Det var en vildt opløftende tur. Vi mødte passion og en enorm optagethed af, hvad journalistikken kan og skal. Mennesker der havde nerven og brændte for faget, og lysten til, at journalistikken skal gøre en forskel i samfundet, men udfoldet anderledes" (Jørgensen, S).

5.11 Den journalistiske forbindelse

Med udgangspunkt i køreturen udgav de i 2018 bogen 'Den journalistiske forbindelse', som fortæller om journalistisk fornyelse, involvering og fællesskab og med praktiske eksempler viser, hvordan det kan lade sig gøre. En bog, der stadig er relevant, ikke mindst fordi mange af medierne, som repræsenterede nyskabende, journalistiske forretningsmodeller med stigende brugertilfredshed, oplag og indtjening, stadig findes.

"Vi lærte sindssygt meget. Først og fremmest kom vi hjem med en viden om nyhedsmediefeltet i bredeste forstand, og så kom vi hjem med en følelse af, at der sker rigtig, rigtig meget, og selv i en dramatisk, krisefyldt økonomisk situation er der kampgejst, lyst og måske også håb for, at man kan genetablere navlestrengen i journalistikken" (Ibid.), fortæller Søren Schultz Jørgensen i dag.

Nogle af medierne talte om medlemmer frem for abonnenter og benyttede sig af engagerende, involverende, advokerende, konstruktiv eller ligefrem aktivistisk journalistik for at tiltrække læsere. Og for at række ud til sit publikum benyttede de sig af events, festivaler og fysiske møder, så de opnåede den journalistiske forbindelse, som netop er bogens titel, og som Søren Schultz Jørgensen mener, er en af de største mangelvarer hos medierne i dag, for de skal "ikke blot tale til folk, de skal tale med dem og med samme dialekt", som de skriver i bogen (Westergaard & Jørgensen, 2018, 75-79).

Søren Schultz Jørgensen giver omnibusaviserne skylden for i neutralitetsprincippet navn at kappe båndene til de folkelige bevægelser, som de var udsprunget af. I stedet erstattede de det med, hvad medieforskeren, Jay Roen, har kaldt, "a view from nowhere". Men de medier, Søren Schultz Jørgensen og Per Westergaard opsøgte i 2017, havde genopfundet forbindelsen til brugerne:

5.12 New York Times havde glemt deres læsere

En avis, der befandt sig på en langt varmere platform, end de selv anede, var store, gamle hæderkronede New York Times. I 2014 lavede avisens egne medarbejdere en intern rapport, som vakte opsigt ved, at problemerne ikke kun bestod i teknologiske udfordringer, økonomisk ødselhed og en nedslidt forretningsmodel, men også fordi mediet havde tabt forbindelse til sit publikum. Som der står i rapporten, "Af alle de problemer, vi diskuterer i denne rapport, har udfordringen med at skabe forbindelse til og involvere læserne ... været den vanskeligste ... Publikum er vores største uudnyttede ressource" (Westergaard & Jørgensen, 2018, 26). Derfor anbefalede rapporten, at avisen skulle have bedre viden om sit publikum, afdelingerne skulle arbejde bedre sammen, og avisen skulle eksperimentere med nye måder at tiltrække, engagere og formidle sit indhold (Ibid., 262).

5.13 Læsere hjælper med at afsløre Trump

Et eksempel på hvordan den enkelte journalist kan række ud til læserne og inddrage dem, fandt Søren Schultz Jørgensen og Per Westergaard i Washington D.C. David Farenthold arbejder for Washington Post, men hvor klassiske journalister ofte graver bag lukkede døre og holder sporene tæt til kroppen, delte David Farenthold løbende sine fund, tvivl og mangler på Twitter og bad offentligheden om hjælp. I en sag om Donald Trumps påståede donationer til velgørenhed forud for valget i 2016, brugte David Farenthold hundredvis af læsere og organisationer som en slags udvidet researchværktøj ved at bede dem om hjælp. Han afslørede, at Trump langt fra havde doneret de beløb, han påstod, og David Farentholds metode viser, hvordan crowdsourcing kan gøre journalistikken mere åben og samtidig effektiv. For sin nyskabende evne til at involvere læserne modtog David Farenthold Pulitzer-prisen (Ibid., 199).

5.14 Brugere bestemmer hvilke historier, der skal fortælles

I bogen findes også eksempler på hele medier, som målrettet og bevidst arbejder strategisk med brugerinddragelse, for eksempel public service-stationen, KQED, som producerer artikler, radio og TV til hele Bay-området i San Francisco. Ved hjælp af software-værktøjet 'Hearken' har de vendt nyhedsfødekæden på hovedet i konceptet 'Bay Curious'.

Løbende udvælger redaktionen de spørgsmål, brugerne undrer sig over og afholder en online-afstemning, hvor brugerne bestemmer, hvilke historier, de finder mest interessante, og som stationen skal producere (KQED). Det interessante er, at historierne, som tager udgangspunkt i borgernes egne spørgsmål, har fire gange så mange brugere som KQEDs øvrige journalistik (Westergaard & Jørgensen, 2018, 172-174).

KQED findes stadig, Bay Curious kører nu på 11. sæson, og i 2023 udgav KQED en 256 sider lang bog med 49 af de bedste Bay Curious-historier. På det tidspunkt havde serien rundet 300 afsnit (Partourche, 2023), og i Danmark har både TV 2 Kosmopol og tvSyd taget ved lære af KQED og producerer i dag historier efter samme skabelon.

At KQED også bedriver konstruktiv journalistik, er eksperimentet 'The Party Line' et godt eksempel på. TV-stationen placerede en telefon på gaden i den mest demokratiske højborg i San Francisco, hvor 80 procent stemte på Kamala Harris ved præsidentvalget i 2024. En anden telefon blev sat op i det mest republikanske område, nemlig Abilene i Texas, hvor mere end 80 procent stemte på Donald Trump.

Tv-stationen optog mere end 200 telefonsamtaler, hvor en borger tilfældigvis greb telefonen i den ene ende og kom i kontakt med den, som tilfældigvis tog den i den anden ende. Det bemærkelsesværdige ved telefonsamtalerne i det dybt polariserede USA er, at der ikke var nogen negative opkald. Arlene Kasselmann, som ejer boghandelen i Abilene, hvor den ene telefon hang, oplevede opkaldene sådan her:

“Honestly, everybody who has used it has come in and said that it was amazing”, fortæller hun og uddyber: “When you hear a voice, you are reminded that it’s a human. It’s not a keyboard warrior on Facebook spouting something that you would never say to somebody in person” (Dahlstrom-Eckman, 2026).

5.15 Medlemmer frem for læsere

En anden måde at genskabe forbindelsen til brugerne praktiseres af The Texas Tribune i Austin. Mediet blev etableret i 2009 og taler ikke om læsere, men om medlemmer. Reelt får de intet ud af medlemskabet ud over tilknytning, for alt indhold på siden er gratis for alle, og det samme er avisens 60 årlige events og arrangementer (Westergaard & Jørgensen, 2018, 139-140). Logikken er, at de gratis, journalistiske events knytter folk tættere til mediet og skaber loyalitet og fællesskab, som gør, at de har lyst til at betale. Og det har de i Texas. I dag eksisterer mediet stadig, og skriver på hjemmesiden, at de siden starten har afholdt mere end 500 arrangementer med tilsammen over 100.000 deltagere (The Texas Tribune, events). Arrangementer der beskrives sådan her:

"Each year, we host dozens of on-the-record, open-to-the-public live events - in our own events space, on college campuses, in community centers and everywhere in between - at which public officials, policy experts and others talk about the work they’re doing and various issues affecting Texans" (The Texas Tribune, about us).

Arrangementerne live-streames også og kan efterfølgende ses på mediets hjemmeside. Desuden afholder The Texas Tribune et stort, årligt og tre dage langt signaturarrangement: 'The Texas Tribune Festival' hvor beslutningstagere, erhvervsledere og aktivister deltager, og som "tiltrækker tusindvis af deltagere til centrum af Austin for at blive klogere på Texas' største udfordringer og for at skabe en eftertænksom debat om mulige løsninger" (Ibid.).

The Texas Tribune Festival koster penge at deltage i, og som medlem får man rabat, men ellers støtter de mere end 13.000 enkeltpersoner mediet stort set uden at få andet end et klistermærke til bilen, et særligt månedligt nyhedsbrev og så altså tilknytning til fællesskabet (Ibid.). Ud over de frivillige donationer og pengegaver støttes mediet af fonde, og så tjener de faktisk penge på de mange arrangementer. Regnskabet fra 2024 viser en omsætning på 15 millioner dollars, hvoraf godt 1,7 millioner dollars kommer fra de frivillige medlemmer og 2,2 millioner dollars fra arrangementer, mens 55% af omsætningen kommer fra store enkeltdonationer, gaver eller fonde (The Texas Tribune, Financial Statements).

At borgerinddragelse kan styrke læsernes tilknytning markant, viser tal fra The Times i 2017. De brugere, som kommenterede og deltog i debatten, brugte fire gange så lang tid på hjemmesiden som andre.

Financial Times oplevede noget tilsvarende med projektet 'The Future of Britain' efter Brexit. Læserne blev inviteret til at skrive korte essays om Storbritanniens fremtid. Avisen modtog 800 bidrag, og hvert indlæg fik i gennemsnit 80 procent flere kommentarer end andre Brexit-debatindlæg. Brugerinddragelse kan altså skabe stærkere engagement og øge betalingsvilligheden, men det kræver tid og journalistisk tilstedeværelse (Westergaard & Jørgensen, 2018, 203).

5.16 Kommercielle datapunkter er ikke dialog

Per Westergaard og Søren Schultz Jørgensens bog udkom for otte år siden, og der er en forskel til i dag, fortæller Søren Schultz Jørgensen. Den største er, at der rent faktisk kommer rigtig meget respons på journalisternes udgivelser i dag, fordi deres artikler overvåges, monitoreres og optimeres, så der konstant skrues på overskrifter og placering på siden i jagten på klik, læsetid og konverteringer. Men det er ikke den slags data og forbindelse til brugerne, som Søren Schultz Jørgensen efterlyser:

"Man har i virkeligheden koblet de (journalistiske) data til de kommercielle data. Man har helt ned til den enkelte journalists skrivebord elimineret skotterne mellem det redaktionelle og det kommercielle, så beslutningstagningen er næsten der, hvor den ikke er redaktionel" (Jørgensen, 2026).

Søren Schultz Jørgensen advarer mod at forveksle klik og læsetid med reel relation. Den dybe forbindelse opstår, når medier møder mennesker fysisk og skaber samtaler, nærvær og fællesskab, og han omtaler sig selv, som "en ilter, bidsk stemme der pipper i et hav af datafisering og AI".

Til gengæld er Søren Schultz Jørgensen håbefuldst og henviser til sin seneste undersøgelse af unges medievaner fra april 2026. Sammen med en kollega måler han ikke kun, hvad de unge gør, men også hvad de ønsker sig. Der er en forskel:

"De unge er fuldstændig fanget digitalt af alt muligt lort i deres feed på sociale medier og bruger 4 timer og 10 minutter om dagen på doomscrolling, men spørger man dem, drømmer de om noget helt andet: De drømmer om samtaler, nærvær, frisk luft, latter, rødvin og møder med mennesker" (Ibid.), siger han og afslutter:

"Vi kan se, at der er et ønske, og der er også små oaser af en modstrøm, og vi bliver nødt til at mødes og tale om ting, altså live-events, debatter, samtaler - længslen efter det analoge liv" (Ibid.).

5.17 Tre spor for fremtiden

Søren Schultz Jørgensen peger på tre spor for fremtiden. Dels skal de eksisterende medier blive bedre til at lave journalistik, som borgerne vil betale for. Dels er public service og mediestøtte vigtigere end nogensinde før, og bør udvides særligt til de landlige områder, hvor få vil betale for journalistik. Sidste spor er det mest håbefulde og handler om entreprenørskab og nye medier:

"Vi ser sporadisk, at der er basis for at lave nye medier, også nye lokalmedier. Noget har karakter af lokale borgergrupper, andet har karakter af lokale medier som for eksempel KunMors og KunThy, som vi hele tiden snakker om" (Ibid.).

Dermed henviser Søren Schultz Jørgensen til et medie, der klarer sig mod alle odds, og som vi vender tilbage til, men først skal vi til Kjellerup i Midtjylland, hvor der findes en lokalredaktion, som netop rækker ud til læserne.

6. Midtjyllands Avis og KunMors

6.1 Midtjyllands Avis involverer læserne

Telefonsamtalen med Rasmus Viuff gav pote. Lokalredaktøren i Kjellerup er den helt rigtige at tale med om lokaljournalistikkens rolle og relevans i et lokalområde. Når man spørger, om man må komme ud og besøge ham, retter han det til "ind", hvilket siger meget om hans syn på det, andre kalder udkant: "Du må komme ind til Kjellerup og besøge mig".

Det virkede nu mest som ud efter skiftet i Silkeborg. Bus 60 rumlede nordover ad landevej 52 mod Viborg. Bagude ligger millionvillaer med udsigt til Silkeborg Langsø og stigende friværdis, forude flyger sneen over flade marker, mens landevejslandsbyer som Svingkær og Resdal passerer. Der er kun 18 kilometer mellem Silkeborg og Kjellerup, men den mentale, kulturelle og økonomiske afstand er monumental, eller som Rasmus Viuff siger:

"I Silkeborg er det jo den største glæde om morgenen at stå op, kigge ud ad sin dør og ud og på sit hus og mærke, hvordan velstanden bare vokser, fordi prisen på ens mursten stiger hver dag. I Kjellerup er der intet, der stiger" (Viuff, 2026).

Rasmus Viuff vurderer, at der kun få steder i Danmark findes så store prisforskelle inden for så få kilometer i samme kommune:

"Man kan ikke forestille sig noget større spænd i Danmark end at bo i Sejs-Svejbæk ved Silkeborg og Gråmose, som ligger herude ved A13. Der er jo ikke nogen i Silkeborg, der forstår, hvor stort spændet egentlig er. Spørger man en mand i Sejs-Svejbæk, så bor han i udkanten i Århus i et af de smukkeste, rigeste steder i verden. Men lige ved siden af bor der nogen i et hus til 250.000 ude i Gråmose, der kun lige præcis kan få det til at køre rundt, hvis gasprisen ikke stiger" (Ibid.).

Rasmus Viuff har dækket Kjellerup for Midtjyllands Avis siden 1995 og er i dag en af de sidste tilbageværende lokale journalister i området.

"Før var der redaktioner i Bjerringbro, Hammel, Gjern, Ry, Ikast, Them og ude ved Thorsø. Der var i hvert fald 6-7 stykker med et par journalister på hver" (Ibid.).

I dag er der ud over hovedredaktionen i Silkeborg kun lokalredaktionen i Kjellerup tilbage. Her sidder to journalister og dækker Ry, Viborg, Hammel og den nordlige del af Silkeborg Kommune, mens Rasmus Viuff og en kollega dækker Kjellerup og omegn, og han starter med at beskrive konsekvensen af kommunalreformen:

"Det var ad helvede til, det var ikke kun Rådhuset, der lukkede. Det gjorde retten og sygehuset også. Det hele er væk. Det eneste, der er tilbage, er avisen" (Ibid.).

Derfor ser han sin rolle som talerør for byen og lokalområdet særligt nu, hvor lokalpolitikere bor længere væk:

"For politikerne i Silkeborg Kommune forstår jo heller ikke, den forskel, der er, så det skal vi hele tiden fortælle dem for bare at få dem nogenlunde til at forstå, at den er der" (Ibid.).

En fortælling Rasmus Viuff griber anderledes an end de fleste. De seneste par år har Midtjyllands Avis satset på konstruktiv journalistik, som nuancerer, peger på løsninger, og rækker ud og involverer læserne i arbejdet. En måde at gribe journalistikken an på, som Ulrik Haagerup med sit institut for konstruktiv journalistik på Aarhus Universitet har sat fokus på. Men Rasmus Viuff er ikke nem at imponere og siger, han har bedrevet den form for journalistik, siden han blev uddannet journalist for 36 år siden og fra sin første dag på Kjellerup-redaktionen.

"Da jeg blev ansat i 1995, var det første, jeg gjorde at lave en masse specialsider om, hvad Kjellerup er og skal. Og jeg lavede en konference, hvor byrådet og forvaltningen og alle mulige bakkede op" (Ibid.).

Rasmus Viuff har i mange år brugt møder, motionsløb og en mikrofestival som en del af avisens lokale tilstedeværelse. For ham er journalistikken ikke kun dækning, men også deltagelse i byens liv.

På den måde har han altid været i dialog med læserne og involverer dem i sin journalistik, præcis som en af søjlerne i den konstruktive journalistik dikterer. Det gjorde han også i 2022, da Rusland invaderede Ukraine, og gaspriserne steg, men hvor ikke alle blev lige hårdt ramt i kommunen:

"Nede i Silkeborg er der fjernvarme, og det er fint. Men når jeg gik ud og snakkede med nogle af de mennesker, jeg kendte i Vinderslev og i Thorning og sådan nogle steder, så var de fandme på røven. Der har de kun gas, og de var tvunget på, så de havde ikke råd til at skifte varmekilde" (Ibid.).

Men i stedet for bare at skrive om problemerne, rakte Rasmus Viuff ud til beboerne i de ramte lokalsamfund:

"Så snakkede jeg med tre lokalråd og gik sammen med dem om at få lavet et stort møde i Arena Midt her i Kjellerup, og så kom der et par hundrede mennesker" (Ibid.).

6.2 Fjernvarme til Vinderslev

En af dem, som mødte op, var Hanne Møller Jensen. Hun er optiker hos Thiele i Kjellerup, som meget praktisk bor dør om dør med avisredaktionen, så hun nemt kan stikke hovedet ind til lokalredaktøren. Og det benytter de sig af, for Hanne Møller Jensen er også næstformand i Vinderslev Lokalråd og samarbejder med avisen ikke mindst på grund af den brugerinvolverende journalistik, som Rasmus Viuff benytter sig af.

Vinderslev er en landsby med 210 husstande, fire kilometer syd for Kjellerup. Her kæmpes de sædvanlige landdistriktskampe blandt andet for at bevare den lokale skole, men Vinderslev var også et af de steder, som blev hårdt ramt af de stigende gaspriser i 2022:

"Avisen kom og spurgte, om vi ikke skulle holde et møde om det her, og vi sagde: "Jo, det skal vi" (Jensen, H., 2026), fortæller Hanne Møller Jensen, der var glad for avisens initiativ:

"Det, at han stod for at få det arrangeret og fundet et lokale, vi kunne være i, det var rigtig godt" (Ibid.).

Efter det første borgermøde overtog lokalrådet kontakten til fjernvarmeselskabet og var tovholder på de fremtidige borgermøder, men hele tiden var kontakten mellem avisen og lokalrådet tæt. Efter halvandet års arbejde kunne beboerne i Vinderslev endelig lukke op for fjernvarmen i 2025, og det er tilfredsstillende for Rasmus Viuff at være med til at ændre tingene på den måde:

"Hvorfor bliver man journalist? Det er for at forandre verden, så simpelt er det, og man skal være dér, hvor verden er" (Viuff, 2026).

6.3 Redaktionsmøder med læserne

Senest har avisen fået nye lokaler med god plads til møder, og det benytter lokalredaktøren sig også af. Blandt andet arrangerer Rasmus Viuff det, han kalder udvidede redaktionsmøder, hvor han inviterer helt almindelige mennesker ind for at deltage og komme med input. Blandt andet har han indkaldt folk fra handelsstandsforeningen til redaktionsmøde for at drøfte, hvordan man kan sikre flere butikker og mere liv i byen, og det er Claus Jensen glad for.

Claus Jensen er formand i Kjellerup Borgernes By, en forening der har til formål at udvikle Kjellerup og omegn. Selv flyttede Claus Jensen til Kjellerup i 2019 med sin kæreste og søn og pendler til dagligt til sit arbejde i Århus. Egentlig kunne han være ligeglad med at engagere sig i Kjellerup, men det er han ikke:

“Det vil jo være at lade stå til, og hvis man lader stå til, så falder ting fra hinanden. Jeg mener, at dem, der kan, også skal gøre noget” (Jensen, C., 2026).

I dag er han formand for foreningen. Det bruger han mellem 10 og 30 timer om måneden på, og for ham er lokalredaktionen vigtig, fordi den hjælper byen med at sætte retning, samle debatten og skabe synlighed over for kommunen og lokalpolitikerne.

“Det er mit indtryk, at avisen har gjort en indsats for at være en medskabende aktør. Det vil sige, at den ikke kun refererer, den går også ud og bidrager ved at sige, hvad der skal til for at holde liv og gang i Kjellerup” (Ibid.).

Claus Jensen henviser til, at avisens redaktionelle lag kan sortere i debatten, og i modsætning til de sociale medier bringe debatten højere op og henvende sig til det rigtige sted, og han mener, at det kræver journalister, som er til stede i byen og ikke blot kommer kørende fra hovedredaktionen i Silkeborg:

“Bor de her, har de en lokal tilknytning. Det vil sige, at de kender de mennesker, der bor her, de taler med dem til dagligt, de møder dem i Brugsen, de hører, hvad der sker, og hvordan tingene hænger

sammen. Bor man ikke her, går man glip af konteksten i det, man formidler. Så bliver din formidling også dårligere, vil jeg formode, hvis du altså overhovedet opdager, at der er noget at formidle" (Ibid.).

Claus Jensen tror, at lokalredaktionens involverende, konstruktive journalistik er med til at ændre synet på avisen, så det lokale erhvervsliv fortsat vil betale for en annonce, fordi avisen er med til at skabe liv. Og den form for journalistik er de seneste år kommet ind i alle spalterne i Midtjyllands Avis.

6.4 Konstruktiv journalistik i hele Midtjyllands Avis

Midtjyllands Avis kæmper med de samme problemer som alle andre aviser: Faldende abonnenter, svigtende annoncesalg og ældre læsere.

Nye løsninger var nødvendige, og nu satser man i hele avisen på den konstruktive journalistik, som redaktionen har kogt ned til 'KLIO': K for kritisk, L for løsningsorienteret, I for inddragende og O for opfølgende. Avisen har samtidig også den erklærede mission at gøre Midtjylland til et bedre sted at bo.

I dag inviterer avisen til events, involverer læserne i deres historier ved at spørge til nye vinkler og problemstillinger. Avisen har også fokus på løsninger og arbejder bevidst med transparens, så læserne kan se, hvordan artiklerne er blevet til. En satsning, Rasmus Viuff er glad for og finder logisk:

"Der er mange andre, der er bedre til at stjæle folks tid, end vi er. Så skal vi fremhæve noget, hvor vi er bedst, er det at skabe løsninger lokalt" (Viuff, 2026), siger han, og fornemmer så småt resultaterne i oplagstallet:

"Vi er ikke i tvivl om, at grunden til, at vores abonnementstal stadigvæk holder sig jævnt og ikke falder så hurtigt skyldes, at vi er relevante for nogen. Ikke for alle, overhovedet. Der er mange, mange, mange, der ikke aner, hvem vi er" (Ibid.).

Den er i hvert fald relevant for Hanne Møller Jensen og lokalrådet i Vinderslev. Senest er der sat fokus på en ny cykelsti og Vinderslevs skrantende skole, men selvom samarbejdet mellem avis og lokalråd er tæt, er det ikke for tæt, mener Rasmus Viuff:

"Hvis du hele tiden lægger afstand til det, du skriver om, og hele tiden skal lægge afstand til mennesker... så er der ingen forbindelse mellem avisen og de mennesker, den skriver til" (Viuff, 2026), siger han og synes ikke, at den konstruktive tilgang betyder ukritisk journalistik:

"Der findes en masse mennesker heromkring, der gør noget forkert, og som der skal skrives om, selvfølgelig. Og med den struktur, vi har i kommunen, er det jo ikke svært at være kritisk i forhold til Silkeborg. Konstruktiv er jo ikke at være medløber, men det er at sige, hvorfor kan det her problem ikke løses" (Ibid.).

6.5 Dit Kjellerup

Midtjyllands Avis forsøger også at gøre avisen relevant med nye udgivelse, der først blev afprøvet i Kjellerup. Sideløbende med den almindelige avis, som dækker hele lokalområdet, lavede avisen en ultralokal, digital udgave, som de kalder, Dit Kjellerup, og som kun har indhold fra selve Kjellerup.

"Det er det samme stof, som vi putter i avisen, men kun fra Kjellerup, og de får ikke andet end det" (Ibid.), fortæller lokalredaktøren.

Men det er åbenbart tilstrækkeligt for flere hundrede abonnenter, der ikke vil holde den gamle avis, men gerne giver 50 kroner om måneden for Dit Kjellerup med det målrettede indhold. Derfor udgiver Midtjyllands Avis nu også ultralokale udgaver i andre byer, forklarer Rasmus Viuff og opsummerer konceptet: "Vi er lige så ultralokale som KunMors" (Ibid.).

Dermed henviser Rasmus Viuff til samme satsning som Søren Schultz Jørgensen, og sender mig på den måde videre mod Limfjorden og Mors og et nichemedie, der trives et sted, hvor alle andre gav op.

6.6 KunMors

I en regnfyldt hovedgade i Nykøbing Mors tager Katrine Hedegaard imod med kaffe og kage. Vi sidder i det lille tekøkken på redaktionen hos KunMors. Hun er ikke typen, der fylder med store fagter og snik-snak, men stemmen er sikker og holdningerne præcise, når samtalen falder på, hvad god journalistik er:

"Vi bliver nødt til at være troværdige og skille os ud fra Facebook og vor tids store problem, som er, at folk selv finder på fakta" (Hedegaard, 2025).

Derfor var hun i gang med at faktatjekke læserbreve, da jeg kom. Normalt bliver de bare trykt, og så må skribenten selv stå til regnskab for indhold og troværdighed, men den går ikke på Mors. Finder Katrine Hedegaard fejl, retter hun dem og spørger skribenten, om vedkommende kan godtage ændringerne.

Efter 142 år blev det lokale dagblad på Mors, Morsø Folkeblad, opkøbt af Nordjyske Stiftstidende i 2019. Det første, de gjorde, var at lukke redaktionen i Nykøbing Mors for at dække øen fra Aalborg. Det var en fejl, mente en af avisens skribenter, David Højmark, og han startede i januar 2020 sit eget ultralokale og rent digitale medie dedikeret til Mors og morsingboerne. Et tiltag, der blev taget godt imod på Limfjordsøen:

"For ellers er der ingen, der fortæller de historier, for der er ikke nogen til at gøre det" (Hedegaard, 2025), fortæller Katrine Hedegaard, som blev ansat som ansvarshavende redaktør i 2023.

I dag modtager KunMors 400.000 kroner om året i mediestøtte og har fire ansatte og en praktikant. De er flyttet i større lokaler, har fået ny hjemmeside og har netop åbnet søstermediet KunThy. At de kan

få det til at løbe rundt, når det kneb for de traditionelle aviser, har Katrine Hedegaard måske en forklaring på:

"Vi var digitale fra starten, mens papiravisen var dyr, og vi tager kun 700 kroner for et årsabonnement" (Ibid.).

KunMors prioriterer ikke nødvendigvis de unge læsere eller jager klik, som Katrine Hedegaard synes stresser hende. Og i modsætning til andre medier, der taler om puls, så udgiver Katrine Hedegaard kun fem artikler om dagen, for som hun siger: "Folk bliver i forvejen bombarderet med indhold, så jeg vil hellere have mere gennemarbejdede ting" (Ibid.).

Hun har heller ikke travlt med at være først med nyhederne som mange andre medier. Til gengæld er troværdigheden vigtig, og at KunMors kun handler om Mors:

"Jeg går på arbejde hver dag for at trække Mors op konstruktivt, men ikke ukritisk, og det stiller højere krav til ordentlighed at være tæt på kilderne, for jeg møder dem", siger hun og forklarer den konstruktive tilgang til journalistikken:

"Vi forsøger at være konstruktive, og sensationer og 112-stof holder vi faktapræget. Det er vigtigt, at vi tager journalistikken videre og finder løsninger, men vi skal ikke være ukritisk".

Den konstruktive journalistik handler også om nuancer, og Katrine Hedegaard har fundet en løsning, når det fører til lange artikler. Hun skriver simpelthen en kort opsummering i starten, hvor hun forklarer, hvorfor det er vigtigt, at artiklen er lang. Redaktionslokalet midt i gågaden er også vigtigt for at involvere læserne:

"Så kommer de ind fra gaden med deres iPad, som vi lige skal hjælpe med. Og vi opprioriterer at komme ud og lave reportager, hvor vi møder folk, for dér får vi noget andet end i pressemeddelelserne. Så kører vi afsted i den lille blå bil, og folk hilser, når de ser den" (Ibid.), siger hun og smiler.

Det er en dækning af det lokale, som tilsyneladende også fungerer som forretningsmodel, og som Dit Kjellerup er inspireret af, og når man spørger Katrine Hedegaard, hvorfor hun går på arbejde, kunne ordene lige så godt komme fra Rasmus Viuff:

"Jeg synes, det er vigtigt, at et medie hylder det, der findes her. At vise, det er helt vildt dejligt at bo her, at her sker fede ting, og det hele ikke er noget lort" (Ibid.).

Hun forsøger i sit arbejde at være alt andet end det, som folk lægger ud på de sociale medier, og sammenfatter sit publicistiske ansvar:

"Det er fedt at være dagsordensættende og være med til at bestemme, hvad folk taler om, men også hvordan de taler om det", siger hun og udtrykker sin mission: "At få folk til at tale ordentligt sammen på et oplyst grundlag" (Ibid.).

7. Sammenfatning

Mange lokalsamfund er presset af den strukturelle udvikling: Fraflytning, centralisering, nedgang i offentlig service, skævt boligmarked og større afstand til de politiske beslutningstagere. Vilkår som landdistrikterne kæmper imod, og når skolen, købmanden eller biblioteket lukker, forsvinder ikke alene praktiske funktioner. Der forsvinder også vigtige mødesteder, hvor relationer, tillid og fællesskab opstår.

Fortællingen om landdistrikterne er dog ikke kun en historie om afvikling. Tværtimod peger både forskningen og de konkrete cases i rapporten på et vigtigt paradoks: Mange mennesker oplever høj livskvalitet på landet, fordi natur, nærhed og fællesskab fylder mere på landet end i byen.

I Falsters Hjerter blev truslen om skolelukning begyndelsen på et stærkt samarbejde mellem 11 landsbyer. På Tuse Næs blomstrer foreninger og frivillige fællesskaber, som skaber bro mellem beboerne og lokker unge tilflyttere til. Eksemplerne viser, at landdistrikter ikke nødvendigvis mangler ressourcer.

Derfor er den vigtigste konklusion ikke, at landdistrikterne bare må tage sig sammen og selv kæmpe for at bevare et dejligt sted at bo. Mange steder gør frivillige ildsjæle, hvad de kan.

Den vigtigste konklusion er snarere, at gode rammer for livet på landet kræver et samspil mellem de lokale fællesskaber, en kommunal prioritering og i høj grad større fokus og støtte fra de centrale lovgivere. Små symbolændringer som udflytning af statsarbejdspladser og nedrivning af tomme boliger gør det ikke alene.

Rapporten viser, at politisk prioritering af landdistrikterne er i de etablerede folkepartiers egen interesse, hvis de vil undgå øget polarisering, demokratisk tilbagegang, og at deres stemmer bevæger sig ud til partier på den yderste højrefløj.

Når den økonomiske ulighed vokser, og servicen i landdistrikterne forsvinder, øges afstanden og forståelsen for hinanden. Landlig bevidsthed og land/by-skillevæggen er derfor nye politiske begreber. Rapporten viser, at den øgede ulighed ikke alene har konsekvenser for de borgere, der er efterladt på landet, men for hele samfund, fordi sammenhængskraften eroderer og demokratiet sættes under pres.

Landdistrikterne skal ses som mere end blot steder i tilbagegang, men det kræver dedikeret støtte og opmærksomhed at holde hånden under dem.

Her kan lokaljournalistikken synliggøre både problemerne og konsekvenserne af de politiske beslutninger, give stemme til de lokalsamfund, der ellers sjældent bliver hørt, og så kan medierne fremhæve de steder, hvor mennesker faktisk lykkes med at skabe udvikling.

Hvis medierne kun kører ud i landdistrikterne for at fortælle forfaldshistorien om tilbagegang, bekræfter det følelsen af at være overset og latterliggjort. En mere konstruktiv journalistik handler ikke om at dække over problemerne eller være ukritisk, men hvis journalistikken samtidig viser mulige

løsninger, bidrager den til en mere nuanceret offentlig samtale. Journalistikkens opgave er ikke kun at beskrive det, der går galt, men også at undersøge, hvilke erfaringer der kan læres af.

Lokaljournalistikken er derfor vigtig, men er under pres. Rapporten beskriver, hvorfor den bør styrkes, og at staten bør hjælpe til. Forsvinder lokalmediernes, forsvinder en demokratisk infrastruktur i landdistrikterne. Ikke som reklamesøjle, men som en kritisk, nærværende og konstruktiv aktør, der både holder magten ansvarlig og synliggør, at der stadig findes liv, handlekraft og fremtid uden for de største byer.

7.1 Svaghed

De mange problematikker i landdistrikterne, der hver især er vigtige, satte mig på en krævende opgave. Rapportens største svaghed er den brede problemformulering, hvor de enkelte eksempler og konsekvenser risikerer at drukne i hinanden. Skal rapporten bruges journalistisk, bør hver problematik behandles med en selvstændig vinkel og føre til selvstændige produkter.

7.2 Muligheder for at arbejde journalistisk videre med landdistriktsproblematikken

- Undersøg konkrete løsninger i stedet for kun at beskrive tilbagegangen på landet. Rapporten giver eksempler på mange selvstændige vinkler og mange frivillige ildsjæle, som kæmper for deres område.
- Dæk landdistrikterne også i hverdagen, og ikke kun når skoler lukker eller undersøgelser viser, hvor dårligt det står til i landdistrikterne. Rapporten viser, at der er masser af gode hverdagshistorier knyttet op på væsentlige dagsordner.
- Arbejd mere involverende med dem, der bor i landdistrikterne. I stedet for at medierne finder på historier, de tror interesserer folk på landet, kan man bede lokalråd, ildsjæle, unge, tilflyttere eller andre pege på de problemer og potentialer, som journalistikken bør undersøge.
- Færre, stærkere historier, der tager udgangspunkt i et bestemt sted og dets mennesker, kan være mere værdifulde end et konstant nyhedspres, hvor man risikerer at miste nuancerne.
- Dedikerede medarbejdere, meget gerne fastboende, der har land/by-skillevæggen som fagområde.
- Den store historie: At det er i hele Danmarks interesse, at landdistrikterne fungerer, og ikke blot en dagsorden for dem, der bor der. Har vi ikke tillid til hinanden, går det ud over sammenhængskraften, det styrker polarisering, hvilket i sidste ende kan bringe demokratiet i fare.

Litteraturliste

- Albrecht, J., Nyhus, M. (10. oktober 2025). *Halvdelen af Nordjyskes journalister er forsvundet. Det kan tydeligt mærkes*. Journalisten, <https://journalisten.dk/features/halvdelen-af-nordjyskes-journalister-er-forsvundet-det-kan-tydeligt-maerkes/>
- Ansell, B., Hjorth F., Nyrup, J., Larsen, M., Visnæs (2022). *Sheltering Populists? House Prices and the Support for Populist Parties*. The Journal of Politics 84 (3), 1420–1436.
- Bentley, C., (2001). *No Newspaper Is No Fun - Even Five Decades Later*. Newspaper Research Journal, vol. 22, No. 4, 1-14.
- Berelson, B. (1949). *What "missing the Newspaper" means*. Communications Research 1948-1949, 111-129.
- Colorado Media Project. (2019). *Local News is a Public Good - Public Pathways for Supporting Coloradans' Civic News and Information Needs in the 21st Century*, 1-30.
- Cramer, K. J., (2016). *The Politics of Resentment: Rural Consciousness in Wisconsin and the Rise of Scott Walker*. University of Chicago Press, 45-89.
- Cremaschi, S., Rettl, P., Cappelluti, M., De Vries. C. E. 2024. *Geographies of Discontent: Public Service Deprivation and the Rise of the Far Right in Italy*. American Journal of Political Science, 1–19.
- Dahlstrom-Eckman, A. (18. februar 2026). *What Happens When Democrats in San Francisco Call Up Republicans in Texas? It's Pretty Cordial*. KQED, <https://www.kqed.org/news/12073446/what-happens-when-democrats-in-san-francisco-call-up-republicans-in-texas-its-pretty-cordial>
- Dalsgaard, L. Øster. (2025). Ejendomsmægler og Indehaver, Ejendomsmæglerfirmaet John Ole Hansen. Telefoninterview foretaget 17. december.
- Dancygier, R., Dehdari, S. H., Laitin, D. D., Marbach, M., Vernby, K. 2025. *Emigration and Radical Right Populism*. American Journal of Political Science 69 (1): 252–67.
- Druckman, J. N., Green, D. P., Lyenger, S. (2023). *Does Affective Polarization Contribute to Democratic Backsliding in America?* Annals of the American Academy of Political and Social Science, 708: 1, 137-63.
- Faber, A., (2026). Formand, Turlandet Tuse Næs og Naturrummet. Personligt interview foretaget 20. januar.

Fishkin, J., Siu, A., Diamond, L., Bradburn, N. (2021). *Is Deliberation an Antidote to Extreme Partisan Polarization? Reflections on "America in One Room"*. The American political science review 115 (4), 1464-1481

Folketinget. (2015). *Resultatet af Folketingsvalget 2015*,
<https://www.ft.dk/aktuelt/nyheder/2015/06/valgidaag.aspx>

Folketinget. (2022). *Folketingsvalg 2022: sådan blev resultatet*,
<https://www.ft.dk/da/aktuelt/nyheder/2022/11/valgresultat-2022>

Folketingsvalg. (2026). *Folketingsvalg d. 24. marts 2026*. <https://valg.dk/fv/47b883ef-d0d3-4cb6-9da5-91963f0e9ba0>

Hansen, K., Møller, Stubager, R. 2024. Partiledernes kamp om midten – Folketingsvalget 2022. DJØF Forlag, kapitel 11, Kampen mellem land og by.

Harjunen, O., Tuukka S., and Tukiainen, J. (2023). *Love Thy (Elected) Neighbor? Residential Segregation, Political Representation, and Local Public Goods*. The Journal of Politics.

Hartje, S. (2008). *Nærdemokrati i udvikling - Udviklingsråd i Varde Kommune og andre forsøg på at forny nærdemokrati og borgerinddragelsesprocesser*. Fritid & Samfunds Forlag, 1-104.

Hedegaard, K., (2025). Ansvarshavende redaktør, KunMors. Personligt interview foretaget 23. oktober.

Heiselberg, L. (2025). *Undersøgelse af TV 2-regionerne*. Udvalget for undersøgelse af TV 2-regionerne, Kulturministeriet, 1-72.

Høegh-Andersen, K. (2026). Personligt interview foretaget 21. januar.

Jacobsen, B. (2025). Indehaver, Nybolig Marielyst og Nykøbing Falster. Telefoninterview foretaget 17. december.

Jensen, C. (2026). Formand, Borgerforening, Kjellerup – Borgernes By. Personligt interview foretaget 17. februar.

Jensen, H., Møller. (2026). Næstformand, Vinderslev Lokalråd. Personligt interview foretaget 17. februar.

Jessen, F. Bech. (20. juni 2024). *Hvornår får vi naturen på recept?* Samvirke,
<https://samvirke.dk/artikler/hvornaar-faar-vi-natur-paa-recept>

Jørgensen, A. (13. oktober 2025). *Hver tredje lokale journalist og fotograf er forsvundet siden sidste kommunalvalg*. Journalisten, <https://journalisten.dk/hver-tredje-lokale-journalist-og-fotograf-er-forsvundet-siden-sidste-kommunalvalg/>

Jørgensen, G., Tietjen, A. (2023). *Livskvalitet på landet - mennesker, steder og fællesskaber, Rum til at mødes*. Realдания, 131-171.

Jørgensen, S. Schultz. (2026). Docent, DMJX. Personligt interview foretaget 19. februar og 12. marts.

Juel, L. Ræbild. (2026). Forperson, Fællesmark, Tuse Næs. Personligt interview foretaget 20. januar.

KQED, <https://www.kqed.org/podcasts/baycurious>

Laursen, L. Holst (2026). Lektor, Aalborg Universitet. Telefoninterview foretaget 23. januar.

Laursen, L. Holst, Frølund, M., Johansen, P. Heike. (2015). *Landsbyklynger som mulig udviklingsstrategi - Muligheder og Barrierer, En forundersøgelse for DGI og Realдания*. Aalborg Universitet.

Lundstrøm, M., Wallin, H. Olsen. (2019). *Lokal Udviklingsplan for Tuse Næs*. Tuse Næs Lokalforum, 1-60.

Metzger, Z. (2025). *The State of Local News*. Northwestern University, Local News Initiative.

Nielsen, A. (2026). Formand, Huset på Tuse Næs. Personligt interview foretaget 20. januar.

Noe, E. (2026). Leder, Center for Landdistriktsforskning, Syddansk Universitet. Personligt interview foretaget 19. januar.

Noe, E., Fersch, B., Larsen, M. Renée, Falk, M. Holm. (2020). *Boligfinansiering i landdistrikterne - Historisk og aktuel analyse af mulighederne for boligfinansiering i landdistrikterne og konsekvenserne for boligmarkedet i et landdistriktsperspektiv*. Center for Landdistriktsforskning Syddansk Universitet, 1-129.

Nørgaard, H., Andersen, H. Thor, Stenholt, E. Lange, Ruud M. Segnitz. (2023). *Myter og realiteter om flyttemotiver, bolig- og bosætningspræferencer - Hvem vil gerne bo hvor, hvordan og hvorfor?* BUILD, Aalborg Universitet, 1-140.

Olsen, H., Wallin. (2026). Formand, Tuse Næs Lokalforum. Telefoninterview foretaget 26. januar.

Partourche, A. (20. juni 2023). *Episodes become entries in KQED's new book based on podcast*. Current, https://current.org/2023/06/episodes-become-entries-in-kqed-s-new-book-based-on-podcast/?wallit_nosession=1

Randløv, H. Rotbøll, Noe, E., Thuesen A. Aagaard. (2018). *Kirken på landet – Menighedsrådenes muligheder for at indgå i det lokale samarbejde*. Center for Landdistriktsforskning, Syddansk Universitet, 1-87.

Rau, E. G., Stokes, S. 2025. *Income inequality and the erosion of democracy in the twenty-first century*. Proceedings of the National Academy of Sciences 122.

Rigsarkivet. 2026. *Det Danske Valgprojekt*,
<https://www.rigsarkivet.dk/vejledning/valgundersoegelsen/>

Svendsen, G., Lind Haase, Tinggaard, G., Svendsen. (2016). *Homo Voluntarius and the Rural Idyll: Voluntary Work, Trust and Solidarity in Rural and Urban Areas*. Rural Development Institute, Brandon University, 1-18.

Sørensen, J.F. Lykke. (22. januar 2026). Lektor, Center for Landdistriktsforskning, SDU. Telefoninterview foretaget 22. januar.

Sørensen, J.F. Lykke. (2026). *Why are City Residents Less Happy than the Rest of the Population in Developed Countries? Studying the Urban-Rural Happiness Gap in Denmark Using Blinder-Oaxaca Decomposition*. Springer.

The Texas Tribune. *About us*, <https://www.texastribune.org/about/>

The Texas Tribune. *Events*, <https://www.texastribune.org/events/>

The Texas Tribune. *Financial Statements as of and for the Years Endend December 31, 2024 and 2023 and Independent Auditors Report*,
<https://static.texastribune.org/media/files/ccb43d426692f78443e330369999daf9/Texas%20Tribune%20Financial%20Statements%202023-2024.pdf>

Thuesen A. Aagaard, Pedersen, S., Bjørklid, L. Levinsen, Feddersen, M., Levinsen, K. (2022). *Lokale med på råd og borgere i forening - Kortlægning af lokalsamfundsforeningers udbredelse, karakteristika, aktiviteter og samarbejde*. Center for Landdistriktsforskning, Syddansk Universitet, Esbjerg, 1-120.

Trolle, J., Slyngborg (19. november 2025). 'Gavemandat' på Lolland kommer uden forpligtigelser, siger Danmarksdemokraterne. DR, <https://www.dr.dk/nyheder/politik/kommunalvalg/gavemandat-paa-lolland-kommer-uden-forpligtigelser-siger-danmarksdemokraterne>

Tronborg, A., (2026). Fælles-skaber og chefkonsulent, Holbæk Kommune. Telefoninterview foretaget 3. februar.

Vale, M. (2026) Sognepræst, Tuse Næs. Personligt interview foretaget 20. januar.

Westergaard, P. & Jørgensen, S. Schultz. (2018). *Den journalistiske forbindelse*. Gyldendal Business, 1-359.

Viuff, R. (2026), Lokalredaktør, Kjellerup-redaktionen, Midtjyllands Avis. Personligt interview foretaget 17. februar.

Østerby, A.C. (2021). *Det sander til - Sådan undgår vi nyhedsørkener i Danmark*. Center for Journalistik, Syddansk Universitet, 1-129.